

AMUUSIBALIKT

No 5/6 — 1934

MAI — JUUNI

E
E

Helikunstnike aadresse

Tallinna:

- Arder, A.**, konservat. lauluõpetaja, ooperilaulja, Toompuiestee 4—8.
Einer, Helmi, konservatooriumi lauluõpetaja „Estonia” teatrimaja, tel. 460-37.
Ernesaks, Gustav, muusikaõpetaja, Lembitu 8-a—1.
Franz, Erika, pianist, Kopli tn. 26—3.
Hellat-Lemba, L., konservatooriumi lauluõpetaja, ooperilaulja, Imanta tn. 3—4, tel. 464-84.
Kapp-Ruckteschel'i muusikakool, Vene tn. 16—6.
Koch, Thekla, klaverisolist, saade, tunnid, Pilve tn. 6—9.
Laan, Herbert, viiulikunstnik, Tatari tn. 21-a—15.
Lamp, Karl, cellokunstnik, tunnid, V. Pa-tarei tn. 3—2.
Lipand, Ella, konsertlaulja, häälesäädja, Raudtee tn. 66—9.
Mohrfeldt-Viitol, H., konservatooriumi van. klaveriõpetaja, V. Tartu mnt. 12—11, tel. 455-97.
Norman-Raudkats, E., Kaupmehe tn. 17—7.
Palm, Rudolf, viiulikunstnik, Raadio-Ring-hääling.
Tamm, Aino, Tallinna konservatooriumi lauluõpet., Tina tn. 23—20, tel. 302-40.

Klaveritööstus

K. SAAR

LIIVALAIA TN. 33. TELEFON 457-01.

Soovitab otse töökojast **PIANIINOSID**, mis kõlalt ja vastupidavuselt täieliselt võrdsed välismaa kuulsamate firmade omadega. Parimaks tõenduseks — ostud ja soovitud muusikatundjailt.

Tenno Vironi, laulja ja lauluõpetaja, Jakobsoni tn. 4—7, tel. 447-78.

Toomingas, Vold., muusikaõpetaja, koorijuht, Paldiski mnt. 42-b—6.

Vaks, Julius, trompetist, konservat. van. õpetaja, Falkpargi tn. 18—7.

Nõmme:

Bölauf, Rita, konservatooriumi itaalia keele õpetaja, grupid ja eratunnid, Nõmme (Rahumäe), Raudtee tn. 10, tel. 520-45.

Leemets, Vold., viiuli ja teoreetiliste ainete tunnid. Nõmme, Metsa tn. 12.

MUUSIKALEHE 1934. A. TELLIMISHIND:

E. Lauljate Liidu liikmelle — aastas	Kr. 2.—
Teistele	„ 2.25
Välismaale	„ 2.50

Tellijäisi võtavad vastu kõik postiasutused.

Toimetuse ja talituse aadress: Tallinna, Lai tän. 7. * Telefon 431-82

—≡≡≡ SISUKORD: ≡≡≡—

Muusikaõpetusest keskkoolis — Ed. Visnapuu.
Tremolo — inimese hääle vaenlane — V. Blossfeldt.
Maalavade repertuaarist — Leo Soonberg.

Mälestusi Andres Aavikust — P. Pruuden.
Meeskooride nurk: Meeskoorilaul tõusu teel — AIL, ülevaateid, teateid.
Ooper ja kontserdid.
Mitmesugust, illustratsioonid, naljad.

Järgmine „Muusikalehe“ nr. ilmub augusti algupoolel.

MUUSIKALEHT

MUUSIKAÕPETUSEST KESKKOOLIS

Ed. Visnapuu

Juba neli aastat lonkab muusikaline kasvatus keskkoolides; neli aastat on õpetajaskond ja seltskond tegelenud selle kurva küsimusega, kuid kahjuks reaalsete tulemusteta. Nüüd, kus meil seisab käsil koolireform, sooritatakse jälle uusi samme asja loomulikuks lahendamiseks. Praegusel silmapilgul leidub omajagu optimisimi, kuna tehtavad muudatused tähendavad pööret olukorra kasuks.

Kui 1930. aastal keskkoolide õppekavas kaheksast muusikatunnist kustutati kuus (s. o. 75 prots.), siis tundus see mingi kogemata ja mõtlemata astunud juhusliku sammuna, millele järgneb kiire parandamine. Ometi jäi häda püsima kestmalt, sest keegi antud õhkkonnas ei sõandanud enam tulla kindla muudatuse nõudmisega. Muidugi võitles asja eest õpetajaskond ning soojalt tunti kaasa ka seltskonnas, kuid otsustajad ei suutnud tuua lahendust.

Praeguseni seisab keskkoolide kavas ainult üldine koorilaul kahe nädalatunniga. Millised on niisuguse kasvatusliku töö tagajärjed, seda teadsime juba enne ja nüüd tegelikkuse kaudu veelgi paremini.

Kas pole muusika üks ala, mis leiab kõige laialdasemat kasutamist tundeelus. Järelikult ka tema hariv mõju seisab tugevasti valitseval kohal. Jätta aga selline suurte õigustustega avarapiiriline liikumine hooletusse, tähendab käia mõistmatult ümber kätte usaldatud varandusega.

Kes veel ei saa aru heliliste ilmuuste õigest võimsusest nii üksiku isiku kui ühiskonna juures, see kujutagu vaid ette elu nende avaldusteta. Kas tullakse koo-

liski toime mõnel pidulikul silmapilgul muusikata, mis aitab maksvusele meeleolude kõrgused?

Kool kasvatab noort inimest tulevase tegevuse jaoks ja pakub temale aluseid kõiges vajalises. Üks kindel ala, millega inimene jääb kokku kuni lõpuni, on just muusika. Seepärast peabki kasutama õpilase arenguea nõtkust ning vastuvõtlikkust, et temas äratada liikvele kõik kalduvused helikunsti alal.

Algkool tollest aastate eest sündinud eksisammust on jäänud puutumata. Sääli iga klassi kohta nädalas tuleb kaks tundi muusikat, mis võimaldab teha tagajärjekat tööd. Siiski tuntakse puudust klassidevahelise koorilaulu järgi, mille jaoks peaks reserveerima ühe nädalatunni igas koolis.

Edaspidi aga õpilase saatus kujuneb iseloomult ähvardavaks: keskkoolis enam üldse ei ole nähtud ette muusikalist kasvatusööd klasside tunnivas. Terve kooli kohta, mis moodustab mitmesaja liikmelise õpilasperere, antakse vaid kaks tundi nädalas. See küll võiks ainult tähendada aega töötamiseks esinduskooriga. Ometi pole lugu ka nii, sest kõiki kasvandikke tuleb hinnata. Kuidas siin asju mõista ja ülesandeid sooritada, ei tea küll keegi.

Enne 1930. a. keskkooli esimeses ja teises klassis õpetati muusikat kahe nädalatunni juures; kolmanda, neljanda ja viienda klassi kohta tuli ä üks tund. Koorilaulu ametlikult arendati ühe tunniga, kuid sellele leiti veel lisa. Siis olid ka

käed tööks lahti, ning üldiste tulemuste suhtes ei tohtinud keegi kahelda. Kesk-koolides endis liikus elu ning nad andsid väljaspoole häid koorilauljaid, orkestrimängijaid ja vähemasti arenenud publikut. Aga paljudki asusid edaspidi seltskonnas töötama koorijuhtidena, või koguni põhjendatud eelduste juures jätkasid oma annete lõplikumat väljakujundamist.

Viimased neli aastat on pannud seisma selle väärtusliku liikumise. Tehtava töö tulemused võrduvad nullile, kui veel mitte vähemale. Et suurem osa hädavajalisest jääb sooritamata, on iseendastki selge. Aga lisaks kannatab kogu töö mõiste ja distsipliin. Kas ei hävita see kohutavalt kasvatus mõtte tugesid, kui hindamised peavad kukkuma huupi ning vastutuseks puuduvad lihtsalt võimalused. Õpetaja ei tunnegi oma hoolealuseid, kuid ometi ta peab mängima nende atesteerimist.

Kasvatus muusikas nõuab sügavalt individuaalset toimimist. Siin on koondatud võimaline arendamine ja kehaline tervishoid. Kui paljud inimesed kannatavad hooletuse ja mõistmatuse tagajärjel, mis neid tabas kujunemise aastates!

Praegune keskkooli esimene ja teine klass koosneb õpilastest, kelle arenemise juures tuleb pidada õige pinevat valvet. Sellele ajale päämiselt langeb mutatsioon, mis osutub kriitiliseks perioodiks ja omab väga suurt tähtsust isiku kujunemise suhtes. Nendes aastates peab õpetaja kasvandikku tundma eriti lähedalt, et teda juhtida mööda paljudest ohtudest. Mis oleme aga teinud ise oma elutarkuses? Meie asetamise lapsed olukorda, kus nad ei saa kujuneda looduslikult ega ka teadliku hoolitsuse varal. Meie ennemini neid kiusame kui pakume asjatundlikku tuge.

Kui õpetajad on esinenud minimaalseste sooviavaldustega ja palunud keskkoolile anda ühe nädalatunni muusikat iga klassi kohta, siis see tagasihoidlikkus ei peaks jääma mõõduandvaks aluseks küsimuse lahendamisel. Seitsmendal ja kaheksandal õppeaastal on tingimata vaja kaht nädalatundi, et meie kool seisaks muusikalise kasvatus poolest kultuuri-

lise ühiskonna nõudmiste kõrgusel. Edaspidi juba võib töötada ühe tunniga.

Uue reformeeritud koolikorralduse juures kujuneks muusikaõpetuses pilt järgmiseks: algkoolis (I—IV õppeaasta) iga komplekti kohta kaks nädalatundi ja üks tund klassidevahelist koorilaulu; keskkoolis (V—IX õ-a.) esimesest kuni neljanda klassini kaks nädalatundi, viiendas üks nädalatund ja üldiselt üks tund koorilaulu; gümnaasiumis (X—XII õ-a.) igas klassis üks nädalatund ja kokku tund koorilaulu. See on minimaalseim arvestus vajaduste rahuldamiseks.

Kuna meil aastate eest valitses kohane õppekava, kuid tegelikult käsitlemiseks metoodiline külg ilmutas puudusi, siis tekkisid mitutpidi vildakad mõistmised. Ühest küljest ei suudetud teoreetilisele osale anda tema õiget tähendust ja mindi sellest mööda võõriti hindava lihtmeelsusega. Süvendati ning õhutati koguni halba suhtumist maksvusle püsivasse õppekavasse ja püüti temast hoopis vabaneda. Teiselt poolt jälle asuti kava teostama ülelligse agarussega, mis kujunes raskuseks sel määral, et tekkis põhjendatud nurinat. Nii siis hää tahtmine andis tulemusi vastupidiselt. Muidugi olid asjad kavalaga korras, kuid pidi kindlustama õpetegevuse metoodikat. Selleks tehti küll vähe ametliku algatuse kaudu; üksikud inimesed ei suutnud enda käel seista vastu nõudmistele. Muidugi õpetajate ettevalmistamine kattis palju puudusi, kuid kirjandus jäi kasinaks.

Kaotatud aega meie ei saa enam tuua tagasi, ometi jääb võimalus teha hääks eksimisi ja asuda tööle täie vastutusega elu ees. Rasked aastad on meid õpetanud enam hindama noid väärtusi, millele kaevasime haura valmis nii kähku ja ajasime pääle mulla. Meil praegu üldse on märksa rohkem kogemusi, mispärast ka selle ala korraldamine hakkab arenema kindlamate sihtide ja mõistmiste kohaselt. Meie praegu ei taha kahelda, et käesoleva koolireformi puhul viiakse läbi ka muusikaõpetuse tõstmise kultuuriliste nõuete kõrgusele. Selleks on asjaolude paratamatus küllalt selgesti nähtav.

TREMOLO — INIMESE HÄÄLE VAENLANE

Valter Blossfeldt

Nagu umbrohi rikub nisuvälja, samuti rikub ka tremolo laulja hääle, ja viies selle lõpuks varemteni, pälvib tremolo minu nimetuse — inimese hääle vaenlane. Tremolo on muutunud laialdaseks moehaiguseks, mida kuulatakse kõikjal. Mälestades oma õppimisaega Itaalias, lauludemaal, meelestub mulle, et tremoleerisid pea kõik lauljad massi hulgast: tänavatöölise laulis tremoleerivalt sillutamisel, samuti ka kaupleja, kes kääbuseeliga oma kaupü vedas linna. Ja nüüd — minnes kinosse, kuulates raadiot, külastades ooperit või operetti — kõikjal võib kohata narritud hääli, mis haavavad muusikalise inimese kõrva. Venelaste juures on muutunud tremolo laulumaneeriks, ning leidub isegi inimesi, kes eelistavad tremolot rahulikult kõlavale häälele. Seepärast tahan peatuda lähemalt selle inimhääle haiglase nähte juures. Siin ei tule müldugi kõne alla see tremolo, mis ilmneb algajate juures esmakordsel esinemisel, vaid tremolo, mis on hääle alatiseks kaaslasteks.

Heliks nimetatakse korrapärase kõlalainete poolt tekitatud kuuldemuljet, mille algpõhjuseks — nagu dikteerib füüsika — on võnkumine. Kui nüüd seda korrapärasest võnkumist häiritakse mingi sisemise protsessi poolt, nii et hääle muutub rahutuks, siis tekib alguses hääle vibreerimine, mis aga varsti läheb üle hääle tremoloks. Kuulajale avaldab tremolo mulje, nagu hoovaks laulja suust mitte üks vaid mitu heli, mis pärast ei saa määrata kindlaks ei õiget heli ega ka tema kõrgust. Tihti vahetatakse ära tremologo heli võnkumine, mis aga siiski on täiesti erinevad. Iga heli peab teatud määral võnkuma juba kõla pärast, kuna tremolo seevastu on aga absoluutselt vale ja häält rikkuv laulumaneer. Olen pannud tähele, et seni tremoleerisid enamasti naislauljad, kuid nüüd kuulen ka palju tremoleerivaid meeshääli.

Selle, hästikoolitatud kõrvale välja-kannatamatu helimoonutuse parandamine

toob õpetajale tihti ootamatuid raskusi, kuna tremolo algpõhjused on väga erinevad. Esimesi nõudmisi, mis tuleb esitada õpilastele, on enesejälgimine ja kindel tahe vigadest hoidumiseks. See enesejälgimine ja laulutundides antud juhatastest täpne kinnipidamine kiirendab suuresti tremolo kadumist, kuid harilikult ei taha need õpilased midagi teada põhjalikust ümberõppimisest.

Kõige kergem on selle vea kõrvaldamine õhukeste, halvastiharitud või hoopis harimata häälte juures, mis kõlavad sügavas kurgus. Tremolo kaob siin tihti iseenesest õige heli- ja vokaalimoodustamisega.

Kuid ka hästiharitud hääled võivad hakata värisema, kusjuures on märgata kurgu võbisemist, mis ulatub kõrisõlmeni. See tremolo ei sõltu siiski mitte kõrisõlmest, kuna põhjuseks on vaid õpilase hooletus, mille tõttu heli- ja vokaalirakendus ei ühine. Et käesoleval juhul on tegemist pea alati juba edasijõudnud kasvandikega, siis piisab, kui juhtida nende tähelepanu veale, kuna nad siis juba ise leiavad kõrvaldusvahendi energias ja minimaalses suukoopa kitsenduses.

Tõeline raskus algab alles siis, kui tremolo põhjustajaks on lihastenõrkus rinnakastis (thorax) või vale harjumus, näit.: hingamisharjutused, mis tugenevad hooletult kehavõimele. Võhiklikul hingamisel ilmneb harvemini tremolo, vaid rohkem korrapärase hääle tõmbumine ja leegitsus. Nõrkadel isikutel kes tihti tunnevad vaid pääliskaudset ja õlaluu-hingamist, on diafragma ja küljelihased nii nõrgad, et vaatamata kõigile püüetele neil ei õnnestu hingamist harjutada pikalt ja rahulikult. Nimelt avaldab vastupanu just vahenahk, diafragma, mis takistab korrapärasest väljahingamist ja soodustab tremolo esinemist. Pean asjatuks selle vea kõrvaldada püüdumist tumma või sumisevate hingamisharjutustega, mille juures kogu tähelepanu juhitakse hingamisele,

ja pingsustunne kontsentreerub vahenaha ümbruses. Seda sumistatud heli ei saa aga hinnata, kuna ta ei sisalda ühtki väljaraägitud vokaali; ta, võib olla, hajub suust küll rahulikult, kuid lauldud heli tremoleerib siiski tugevasti. Selle tremolliigi kõrvaldamiseks lauldagu keskmises kõrguses tooni nii tasa, kuni ta heliseb rahulikult, kusjuures kõla olgu juhitud pähe. Igal juhul peab aga seejuures lauldama vokaali, mis selleks osutub sobivaks. Hingamine peab tugenema nii sügavale kui võimalik, ja nimelt vähehaaval juhitudu teda üles. Aeg-ajalt lauldagu helil väike *crescendo*, et resonants laieneks allapoole. Kogu aja jooksul peab aga hoolsalt jälgitama hääle rahulikkust.

Raskesti haigestumine grippi võib põhjustada vahenaha nõrkuse, mille tagajärjel võib esineda hääle tugev tremoleerimine, mida tuleb käsitada aga teisiti. Kaua vältavaid toone ei tule laulda mitte pianissimo, vaid keskmises tugevuses. Hooletuse läbi võib tremolo muutuda harjumuseks, mille kõrvaldamine on väga raske.

Küljelihaste nõrkus teeb võimatuks iga valitsemise hingamise juhtimise üle, kuna rinnakast langeb kohe kokku. Heli ei sünni mitte ainult tremoleeriv, vaid ka õhune, kuna kõrisõlm ei leia peatust toetatamata õhult. Seepärast peab külgede liigkiiret kokkuvajumist takistama, mida saavutatakse kõhuseina tahtlikult veidi tagasi tõmmates. Seeläbi harjuvad küljelihased tõötama ja nende tegevus tugevneb. Heli alatagu tasa ja õrnalt, kuna liigset õhuvoolu hoitagu tagasi teravalt hääldatud vokaaliga.

Südametegevusest põhjustatud tremoleerimise vastu võideldagu koguresonantsi, lahtise vokaali ja kerge kattega. Füüsiliselt nõrkade õpilaste juures on seda väga väga raske kõrvaldada, iseäranis kui liituvad veel kasvandiku närvilisus või südametegevuse orgaanilised häired. Niisugusele õpilasgrupile soovitatagu loobumist laulu kasutamisest elukutsena, kuna pingutus ja ärritused teevad mainitud vea inetult kiiretempoliseks, nii et ülesastu-

mine on lauljale piinaks. Ka lauluõpetajad, kes omavad tremoleerivat häält, põrkavad vastu suuri takistusi, kuna õpilasile ei tule laulu seletada mitte ainult teoreetiliselt, vaid näidata ka praktiliselt. Selle tagajärjel võivad sattuda algajad, kes heli püüavad laulda järele, samuti tremoleerimisele, kuigi see võis olla neile varem tundmatu.

Kui tremolo sõltub ainult lihastenõrkusest, suunatagu tähelepanu staccatoharjutustele ja mitte liig kaua vältavaile vokaliseeritud helidele sobivas kõrguses. On häält muutunud rahulikumaks, osutuvad kasulikeks ka väikesed hüpped, kuid alati peab hoiduma üleõhustamisest.

Kirjeldatud häälte juures ilmneb tremolo väliselt kaelalihaste ja kõrisõlme tugevas värisemises, mis laieneb mõnikord isegi lõua alla. Need on hääled, mida kunagi ei moodustata õieti ja mille resonantsikandvus tekitatakse kõvendatud hingamissurvega ja karjumisega. Loomulikult nõutakse sellega häälepaeltelt liigset vastupanu, mis sunnib neid liigselt venima ja vajama laulmisel järjest tugevamat hingamisjõudu. Vaatamata hääle parandamisele peab teda kõige esmalt õieti juhtima. Lauldagu keskmises tugevuses energiliselt vokaliseeritud ja vähekaetud helisid, kuid hingamist jälgigu õpetaja ka siin hoolega, kuna ei tohi hingata sisse liig suurt õhuhulka, mis teeb alguses raskusi.

Tremolo täiesti suurte häälte juures on vaevalt kõrvaldatav, kuna see sõltub häälepaelte korrapärastest löökidest, mis kandub üle kõrisõlme lihastele ja isegi kõrisõlmele. Kui niisugust häält kohandada vokaalile, mis teiste tremololiikide juures on kasulik, siis muutub siin häälväikeseks, ja talt võetakse ta loomupärane karakter.

Päälle loetletute leidub veel liik tremolot, mis, jumal tänatud, on väljasuremisel, nimelt tremolo kui juureõpitud tundmusrikas väljendusvahend. See on laenatud itaallastelt, kellede juures aga käsitletav väga kõlab siiski meeldivamalt.

MAALAVADE REPERTUAARIST

Leo Soonberg

Tihti kuuleme öeldavat; eestlased on laulja rahvas. Selle väite põhjendusena tuuakse ette meie üleriiklikke ja maakondlikke laulupidusid, laulupäevi ning ka neid tohutuid maa laulukoores, milliseid meil leidub igas vallas — peaaegu igas külas. Ning nende tuhandete maapidude kavades, mis maal korraldatakse, esineb pea alati koorilaul. Siit siis ka see „laulja rahva“ kuulsus.

Kuid samahästi võiksime väita, et eestlased on näitleja rahvas. Meil leidub õige vähe neid, kes ei oleks kunagi mõnel asjaarmastajate esinemisel mänginud kaasa. Samuti figureerib näitemäng igas maapeo kavas — võib olla, veel saja protsendili-

Kuid öeldakse; tähtis pole mitte kvantiteet, vaid kvaliteet. Siin peame muidugi mõnema, et viimane maal harrastataval näitlemisel pole kuigi kõrge. Ja ei saagi olla, sest puudusi on palju. . Kõige päält lava oma inventaariga — see on paremateski maa seltsimajades üsna nigel ja primitiivne. Teiseks näitlejate kaader. Tavaliselt leidub pea igas maaseltsis üks ehk kaks inimest, kellel on näitlemiseks loomulikkude annet, tahtmist ja mõningaid kogemusi. Need moodustavad siis trupi selgroo. Kuid kaugelt suurem hulk on inimesed adra ja lüpsipange tagant. Neil väga tihti puudub huvigi asja vastu. Kaasa teevad nad vaid paratamatusest,

K. Türrpu' nimelise koorilaulu auhinna tänavune žürii.

Vasakult paremale: E. Ruber, A. Vedro, C. Kreek, K. Leinus, A. Kapp.

semaltki kui koorilaul. Ning julgen väita, et maal enamik inimesi läheb peole just selleks, et vaadata näitemängu. Viimane on maapeo selgrooks, ühtlasi ka väärtuse mõõdupuuks. Sest õnnestunud näidendi puhul loetakse terve pidu õnnestunuks.

kuna pole kedagi, kes täidaks vastavat osa.

Kolmandaks suuremaks puuduseks on repertuaari küsimus. See vahest on veel kõige valusamgi. Maainimene on õieti näitemängu suhtes vähenõudlik. Ta kergelt vaatab mööda lavapuudustest, ta üsna

rahulikult talub halva mängugi, kuid näidendi suhtes on tal oma nõudmised. Maapublik, kes oma olemuselt linnapublikust on märksa naiivim, nõuab näitemängus enne kõike sisu. Viimane on pääasi. Olgu siis lava kui vilets ja näitlemine kui halb tahes, kui aga ainult näidend huvitab ja köidab, siis on kõik andestatud.

Nii siis oleks repertuaari küsimus maalavadel üks tähtsamaid. Seda tunnustavad ka maaseltside tegelased ise. On alati üks pagana mure, et kust saada eelolevaks peoks sobivat näidendit. Hankimiskohtadena tulevad kõne alla linnateatrid, naaberseltsid (sest maal on pea igal seltsil, kus harrastatakse näitemängu, oma kümnekond näidendite komplekti) ning lõpuks ärid, kust saab näidendite komplekte laenuks. Tõsi, on ju veel Haridusliidu juures olemas näidendite kogu, kuid kuna see asub Tallinnas, siis peavad vähemalt Lõuna-Eesti seltsid liig tülikaks säält omale näidendeid hakata hankima.

Linnateatrite näidendid ei taha aga hästi maale sobida, sest nende lavaehitus on maalava tarvis sageli liiga raske. Püütakse ju maal ajada läbi dekoratsiooniga, mis kehtaks terve näidendi läbi. Viimane asjaolu on väga tihti näidendi valikul määravaks. Võib sageli kuulda, et tore näidend, ka osaliste leidmine ei tee raskusi, ennegi lavasäädeldis on liialt keerukas ja komplitseeritud. Teiseks veaks on linnateatrite juures kostüümide küsimus. Needki säevad maalavadele ülepääsematuid raskusi. Sellep saadakse seda näidendite hankimise allikat kasutada üsna piiratult.

Mis puutub laenuäridesse, siis nende suuremaks puuduseks on see, et siin leiduvad näidendid on vananenud. Vaid mõni üksik äri on omale hankinud ka uuemat teatrikirjandust, kuid selle valikul sageli pole osatud tabada õiget joont. Selle tõttu puutume siingi kokku samade raskustega, mida nägime linna teatritest saadavate näidendite juures. Ka naaberseltside näidendite kogudel on oma vead. Kuna maal leidub seltse väga rikkalikult, siis on eriseltside pidude publik ühine. Kuidagi

ei või aga oma peo kavasse võtta sama näidendit, mida hiljuti naaberselts on mänginud. See on raamatu teistkorda lugemine — publik ei tule.

Ei lähe ju maal üksainus näidend ühel laval pea kunagi kaht korda ühe „hooaja“ kestel. Viimasel ajal siiski juba hakkab siin asi paranema. Leidub üksikuid kohti, kus mõnda näidendit on antud isegi kuni viis korda järjest ühe aasta kestel, kuid need on üksikud juhtumid. Enamalt jaolt on ikkagi asi nii, et kui oled ühe näidendi korra kandnud ette, siis võid raamatu rahuliku südamega kolikambrisse heita — võib olla, paari aasta möödumisel võiks ehk jälle katsetada, kuid siiski juhtub, et mõni parema mäluga inimene laseb jutu lahti, et vaat' mõni aasta tagasi mängiti seda näitemängu, et küll on ikka viletsad saksad, hakkavad vana kaupapakkuma. Sellise jutu tulemuseks on muudugi seisukord, et peopäeval korraldajad ja tegelased asjatult ootavad publikut.

Niisuguste raskustega puutume kokku näidendite hankimise juures. Kuid on veel teisigi asju, mis maalavade repertuaari küsimuses teevad takistusi. Mitte alati pole ülaltoodud puudused mööduandvateks. Näidendite valijad peavad arvestama ka publiku maitset. Publik (eriti maal) tahab näha enne kõike lõbusat. Et aga palju saaks naerda! Sellep, vaadeldes maapidude kavasid, puutub silma jantide kohutav ülekaal. „Juta Kalkutast“, „Jalgpallilõvi“, „Hispaania kärbes“, „Kõrvalops“, „Vana Aadam“ jne. figureerivad kõige sagedamini kavades. Kotzebue, L'Arronge, Kadelburg-Blumenthal ja Bach-Arnold valitsevad veel enamikul maalavadel. Ning miks ka mitte. Nende härrade näidendite dekoratsioonid on lihtsad, kostüümid ei sünnita ülepääsematuid raskusi ning mis pääasi, nalja saab.

Päälegi on jantide mängimine maalavadel märksa kergem kui draamade andmine. Tulevad ju esimeste juures igasugu komistused ja „ekstranumbriid“ aina kasuks. Publik naerab äparduste üle ning resümeerib: oli lõbus näitemäng, neid mehi võib teinekordki tulla vaatama! Hoopis

teisiti on asi draamaga, siin võib selline väike faux pas rikkuda kogu asja. Nägin kord maal „Libahundi“ ettekannet. Algu- ses läks kõik libedasti ja hästi — publik vaatles hardumusega sündmustikku, mit- med olid valmis juba haarama taskurätigi järele, kuid jaaniku stseen sai saatusli- kuks. Metsa kulisside puudusel oli lavale toodud noori kaski ja kuuski. Üks neist oli kinnitatud keset lava, kuid et ta paigal püsiks, siis oli ta nõoriga latvapidi seotud laesoleva naela külge. Üks ettevaatamatu näitleja lükkas aga seda puud pisut kõ- vemini. Puutüvi vabanes lava laudade küljest ning nüüd hakkas too puuke elu- rõõmsalt edasi-tagasi pendeldama, jaga- des näitlejaile mükse. Ja läbi oli publiku hardumusega. Naer rõkkas ning kõikjal valitses vallatu meeleolu. Näitlejaile ha- kati hüüdma vahele ja nende kohta tegema koomilisi märkusi. Ning need inimesed ei mänginud asjaarmastajate kohta su- gugi halvasti.

Sellised force majeureid on aga jantide puhul välditud. Sellep kalduvad ka maa- seltside juhtivad tegelased jantide poole. Kuid on veel teinegi põhjus. Nende ülal- nimetatud kirjanike teosed käsitlevad lin- lase elu ja see asjaolu tuleb maapubliku silmis näidendile kasuks. Maal vaadatakse parema meelega linnaelu käsitlevaid asju. Kas või juba sellepärast, et neile siin näitlemise puudused ei torka niivõrd sil- ma. Nad ei tunne originaale, ja sellep puudub neil võimalus võtta näitleja män- gu kriitiliselt. Teisiti on aga lugu maaelu kirjeldavate näidenditega. See on „luu meie luust ja liha meie lihast“ — siin ei lasta omale kergesti luua illusioone.

Need oleks siis olulisemad puudused repertuaari küsimuses. Sellel alal on se- nini jõudu mööda abistada püüdnud Hari- dusliit. Viimase juures leidub üsna arvu- kas näidendite kogu, milline on koostatud

just pidades silmas maalavade nõudeid. Ka on see organisatsioon kirjastamise teel näidendeid soetanud juure. Natuke maalavade repertuaari rikastamiseks on ka aidanud kaasa Haridusliidu poolt korral- datud näidendite võistlused.

Puuduseks on vaid see, et Haridusliidu näidendite kogu osutub paljudele maa- seltsidele raskelt kättesaadavaks. Siin peaks leidma üks uus modus operandi. Võib olla, saaks üle maa organiseerida seltside vahel väiksemad keskused, kuhu koondada näidendid. Need, keskused võiks paari aasta tagant omavahel raa- matuid vahetada. Tallinnas asuv Hari- dusliidu raamatute pääladu juhiks esijoo- nes seda vahetamist. Nii muutuksid näi- dendid maaseltsidele kergemalt kättesaa- davaiks. Ka poleks paha mõte koostada üks põhjalikum mängujuht, kust soovijad võiks leida piisavaid andmeid näidendi kohta (sünnib ju maal sageli näidendi valik ainult päälkirja järele), nii näiteks tege- laste arv (võimaluse korral ka lühike ise- loomustus) dekoratsioonid, rekvisiidid, lü- hike sisu jne. — umbes nii, nagu see on viidud läbi Taavet Mutso laenuaris.

Edasi tuleks rohkem panna rõhku ühevaatuslike soetamisele. Kuna maapidudel seisab pääle näitemängu veel muudki kavas — on ju maapeod oma ole- muselt perekonna-õhtud — siis hoidutakse liiga pikkade näidendite eest. Meelsasti võetakse kavva kaks ühevaatuslikku, sest siis on löödud kaks kärbest ühe korraga — näitemängu aeg pole pikk ja pakutud on küllaldaselt, sest kaks erisisulist lühi- lugu tunduvad alati sisuohtramana, kui üks pikk. Meil aga puuduvad algupära- sed ühevaatuslikud pea täielikult. Siin on meil ainukeseks meheks O. Luts. Ja teda on palju mängitud. Haridusliit võiks sellele tõsisemalt mõelda.

MÄLESTUSI ANDRES AAVIKUST

Järg.

Pärast kontserti läksid koorid jällegi laiali, igaüks oma kodukülla. Iga osavõtja viis aga kaasa uut hoogu ja vaimustust, igaüks viis kaasa Taaralinnast töötuse veel ustavamalt teenida vana Vanemuised. Ka meile andis see uut julgust ja usku oma võimetesse, liiatigi kui lugesime hiljem oma tunnustust trükituna „Postimehes“.

Kodus hakkas koor jällegi agaralt tegutsema. Õppisime uusi lavalasid ja käisime tasu eest mängimas, nagu varemgi, väga mitmesugusele seltskonnale. Talve tulekul läks töö õige kibedaks. Nagu öeldud, käisime mõisnike eneste pidudel, samuti neil, mida mõned mõisnikud korraldasid omavalla peremeestele ja vastupidi. Väga mitmel korral käisime Karula mõisas, mille omanik v. Helmersen ühes abikaasaga olid suured muusikaarmastajad. Oma 50 aastast mõisapidamise juubelit pühitsetes korraldas ta suure peo, kuhu kutsus kõik Karula valla peremehed, kutsus sinna ka meie muusikakoori. Sääraseid pidusid talupoegade ja mõisnike vahel oli mitmeid. Nii mängisime Viljandi lossis, kus noore Ungern-Sternberg'i sinna asumisel Viljandi valla peremehed korraldasid temale vastuvõtu. Samuti olime Karistes krahvi mõisasse asumisel. Kord talvel mängisime Abja mõisas ühel mõisnike ballil. Vana Abja parun, kellest teatakse jutustada lõpmatuid veidraid lugusid, pidas meie muusikakoorile sääli kõne, milles lubas järgneval suvel korraldada peo tervele Abja vallale ja meid kutsuda sinna muusikameesteks. Asi kujuneski kogunemiseks, kuid teisiti kõneleja kavatsustest. Nimelt suri järgmisel suvel parun. Kuna ta rahva keskel oli väga populaarne, siis võttis matusest osa tõesti terve Abja vald, kuna muusikakooriga oli jällegi tellitud meid.

Neil reisudel Abjas ja selle ümbruses puutusin kokku ka J. Jung'i ja A. Kitzberg'iga. Viimane elas tol ajal Pöögles oma venna Jaani juures, hiljem Pornuses. Mäletan teda ühel suvel Pöögles koolimaja juures lastepool müütamas oma esimest raamatut „Valge kirik vana lossi varemetes“.

Andres Aavik hoolitses ka laulu arenemise eest Heimtalis. Ta asutas segakoori, mille kõrval tegutses meeskvarlett. Viimases laulsime mõlemad Aavikuga, pääle selle Puiatu kooliõpetaja Juhani Kasvan-dik ja Raudna sepp Peeter Kiilaspea, hiljem Vanause peremees Juhani Jaako. Nüüd oli meil oma pasunakoor, viiulikooriga, segakoor ja meeskvarlett. Hakkasime korral-

dama kontserte, mille kava täitsime kõik ise. Need kontserdid toimusid päämiselt suvel vabas looduses. Lavaks säädisime pakkude otsa laudadest põrand, küljed ja tagaseina tegime noortest kaskedest ja leppadest, laeks taevas pää kohal — hää oli küll. Platsid olid harilikult kahehinalised — 10- ja 20-kopikalised, mõnikord ka kallimad, kuidas koht ja ümbrus lubasid. Sääraseid kontserte oli Heimtali koolimaja koolis, Paistu kirikumõisa aias, Vana-Karistes, Tuhalaanes ja Voltvetis, kusjuures meie ringreisud ulatusid 30—40 versta kaugusele. Sõita tuli muudugi hobustega. Sissetulek läks väga mitmeks otstarbeks. Nii muretsesime Heimtali koolile suured seinakaardid. Mõnegi kontserdi sissetulek läks Vene-Türgi sõja ajal Punase Risti hääks.

See oli mu noorepõlve ilusam aeg. Andusime muusikale, niipalju kui lubas seda põllumehe elukutse. Kus iganes liikusime, sääl kajas laul ja muusika. Sageli pühapäevadel pärastlõunati või õhtuti, kui tulime harjutustel, laulsime neljakesi, kes olime meeskvarlettis, jalutades maanteel, väga sageli aga Raudna sillal. Kui Pääri mõisa omanik v. Bock, kelle piir ulatus jõeni, meid seal märkas, siis tuli ta kindlasti sinna ega lasknud meid enam nii kergesti lahti: pidime vanahärrale laulma.

Oma otseses elukutses, kooliõpetaja ametis, oli Aavik samuti tubli ja väsimata. Suveti pidas ta erakooli, kus õpetas saksa keelt; vene keele sundust siis veel ei olnud. Vahepääli pidi aga aega jatkuma põlluharimisekski, mis oli tingitud toorkordsetest palgaoludest. Vanemal ajal olid õpetajate palgamäärad nii väikesed, et need ei võimaldanud perekonnale äraelamist; otsiti kõrvalteenistust raamatukõitjatena, kingseppadena, rätsepatena ja seppadena.

Tung hariduse järele kasvas, sellega ka õppiätetere. Aavikule tuli õpilasi väljaspoolt omavalla piire. Töö kipus käima üle jõu. Rääkis siis kirikuõpetajaga, koguduse eestseisjaga ja vallavanemaga abi palkamisest. Kõik olid nõus ning käskisid Aavikul ise abi kuulata ja amettesse võtta. Nii ka sündis. Vahepääli oli aga Aavikust saanud „Sakala“ pooldaja ja kaastööline. Viimane asjaolu ei meeldinud ei kirikuõpetajale ega mõisnikule ning kui abiõpetaja Pausk kevadel läks vallavolikogusse palga järele, siis vastati temale, et siit ei olevat tal midagi saada; küsigu sellelt, kes teda palganud. Seda-sama kinnitas ka kirikuõpetaja ja kooli

eestseisja mõisnik. Asi lõppeski sellega, et Pausk jäi päris ilma palgata ja Aavik ilma abiõpetaja söögirahata. Järgmisel sügisel tuli abi jällegi koolimaja; arutati küsimust omavahel ja mindi siis kahe mehega valla volikogu ette kaupa tegema. Nüüd oli juba valitsuse korraldus olemas, mille järele vallad, kus rohkem lapsi, pidiid palkama abiõpetaja. Vastu keegi ei rääkinud ja kaup pandi ametlikult kirja. Kevadel sai Pausk oma palga kätte ja kirjutab „nõõriraamatusse“ alla. Hiljem aga selgus, et üks saadud kahekümnevieline oli valeraha. Jällegi said kahju mõlemad. Pausk sai vaevalt pool palka, Aavik jäi aga teiskordselt ilma abiõpetaja söögirahast.

Lastevanemad ja ümbruskonna elanikud pidasid Aavikut suurt lugu ja suhtusid temasse hästi, mida katsusid võimaluse korral avaldada. Kaks aastat järgimööda varastati Aavikul hobune ära. Mõlemal korral pani vallarahvas raha kokku ja ostis uue hobuse. Teisel aastal saadi ka varastatud hobune kätte, mille tagajärjel Aavikul oli kaks hobust.

Andres Aavik ei olnud mitte ükski tubli koolimees ja vaimustatud muusikaharrastaja, vaid ka üldiselt õige andekas ja omaaja ning hariduse kohta õige arenenud inimene, kes ei jäänud passiivseks päältvaatajaks, vaid püüdis jõudumööda aidata kaasa ärkamisaja vaimsetele avaldustele. Ta oli Viljandi Eesti Põllumeeste Seltsi liige ja tundis elavat huvi ärkavate rahvuspoliitiliste küsimuste vastu. Ta tegi kaastööd „Sakalale“, saades seega kindlaks Jakobson'i pooldajaks. Viimane asjaolu tõi temale peagi ametialalisi sekeidusi; ta sattus vastollu Paistu kirikuõpetaja Hansen'iga. Kiusasid ju tol ajal kõik kirikuõpetajad taga neid kooliõpetajaid, kellest vähegi teati, et nad kaldusid Jakobson'i ja „Sakala“ poole. Kevadel koolikatsumise ajal pole olnud õpetaja koolitööga enam sugugi rahul, vaid lausunud vihaselt, näidates oreli pääle, kus seisid koori pasunad: „Mis need sääl on? Või nendega viidad aega ja ei viitsi lapsi õpetada.“ Säärane käitumine oli silmnähtavalt sihilik ja tingitud ilmsikstulnud Aaviku meelsusest, sest seesama õpetaja Hansen oli eelmisel suvel oma hõbepulmas, kus jällegi mängis Heimtali koor, kiitnud Aavikut muusikaedendamise eest.

Kui Holstre valla Pulleritsu kooliõpetaja J. Adamson suri, siis kutsus Holstre vald Aaviku Pulleritsule. Sellest ajast pääle puutusime kokku harvemini. Tema elukäigust edaspidi tean niipalju, kui ta ise rääkis ja mida teistelt kuulsin. Algu ses käisime veel koos mängimas, kuid kauge maa tõttu pidi see paratamatult

lõppema. Aavik aga ilma muusikata elada ei saanud. Ta asutas Holstresse uue muusikakoori, mis lühikese ajaga sai parimaks terves ümbruskonnas. Heimtali pasunakoor läks peagi hingusele, uus kooliõpetaja ei olnud küllalt muusikaline ega mõistnud inimesi hoida koos. Viulikooriga mängisime veel mõne aasta, kuid lõppes seegi.

Vastuolu õpetajaga ei raugenud, vaid — ümberpöördukt — kasvas ikka suuremaks ja lõppes mõne aasta pärast Aaviku vallandamisega, kusjuures temal õigus ära võeti ka tulevikus kandideerida luteriusu kooliõpetaja kohale. Lühikest aega oli Aavik ilma kohata, siis sai ta Viljandi veneusu preestri Rajevski' kaudu, kellega oli tutvunud V. E. Põllumeeste Seltsis, õpetaja koha Vasila vene kiriku kooli. Aastate pärast suri Pirmastu luteriusu kooliõpetaja. Kohalikud mõjukamad peremehed, kasutades ära vastuolu vene võimu esindajate ja kohaliku kiriku ning aadli vahel, viisid Aaviku jälle eesti kooli õpetajaks. Kõigi nende vintsutuste tagajärjel oli ta tublisti kannatanud nii hingeliselt kui kehaliselt; tervis muutus kiduramaks. Töötas veelgi tükk aastaid ja saadeti siis pensionile*). Ta asus tallu ja hakkas peremeheks, kus ta oma eluga näiliselt oli rahul. Nii ütles ta meie viimasel kohtamisel: „Nüüd alles tunnen, et ka inimene olen, sest nüüd alles saan inimese kombel rahulikult elada.“ Kahjuks ei kestnud need rahulikud aastad enam kaua.

Andres Aavik oli hää inimene, ülearu hää inimene, kes jättis enesest kõigile, kellega iganes puutus kokku, kõige paremad mälestused. Asutades Heimtalis laulu- ja muusikakoorid, pani ta aluse kohalisele muusika arendamisele, mida tema järeltulijad on püüdnud jõudumööda edendada. Tema tegi Heimtali koolimaja selleks vaimseks keskkohaks, mille ümber nüüd juba koonduvad kolmanda põlve noored.

Mina aga mälestan temas oma parimat sõpra, kellega seotud mu noorusaja ilusamad mälestused.

Lõpp.

P. Pruuden.

*) A. A. oli 18 aastat Pirmastu kooli juhatajaks. Elas pääle pensionile minekut paar aastat Holstre mõisas ja asus siis Tarvastu Kurssaare valda „Vahi“ metsavahi tallu, kus tema isa Kaarel Aavik oli metsavahiks ja kus ta oma noorpõlvegi oli saanud mööda. See koht läks päranduse teel A. A. pojale. Sääli A. A. surigi jõulupühil 1918. a. A. A. kestmam tegevus kooliõpetajana, muusika- ja seltskonnatögelasena arenes Holstres, kus ta tegutses ligi 30 aastat. See on jälle omaette päätükk ja tema elu küpsem ajajärk. Poliitiline vastuolu, mis A. A. võttes õpetaja õigused, tegi palju tuska ja kahju. Protsess kestis umbes 10 aastat ja lõppes A. A. võiduga, mille järele teda valitigi Holstre Pirmastu kooli õpetajaks. J. A.

meeskooride nurk

Toimetaja: A. Loorits, aadr. — Laujate Liit, Tallinna, Lai tän. 7

MEESKOORILAUL TÕUSU TEEL

Tõusuaega elab üle praegu meie meeskoorilaul. Kõikjale kodumaal on siginenud meeskoore ja kõik nad tegutsevad järjekindla eduga. Üle maa kasvab poolehoid meeskoori laulule, ja nii lauljaid kui kuulajaid üha rohkem paelub võimas meeskoor.

See on tõus pärast rasket, vältavat kriisi. Ei ole see tõus tulnud kergelt, vaid see on pikkade aastate visa ja püsiva rühkimise saavutus.

Õieti meeskoorilaul on meie koorilaulu rajajaks. Sest esimesed laulukoorid meil olid ju meeskoorid ja ka esimesed laulupeod toimusid vaid meeskooride kaastegevusel.

Varsti tuli aga järsk murrang ja läinud sajandi viimasel veerandil suure hoo- ga hakkas tungima esile segakoor, kuni ta suruski meeskoori hoopis tagaplaanile. Asi läks koguni nii kaugele, et püsiv meeskoor meil suri päris välja. Häda- vaevu suudeti suuremateks laulupidudeks lappida kokku ajutised meeskoorid, et kanda ette mõnd meeskoorilaulu n.ö. vahepalaks. Väiksemaid laulupäevi ja laulu- pidusid, ka maakondlikkegi, korraldati aga ühtelugu hoopis ilma meeskoorideta. Kui kuskil leiduski veel mõni meeskoor, siis see haruldus oli üsna pisikene koos- seisult, päris nigel võimetelt ja tema üles- andedki, mis seisid mõne saksapärase nal- jalaulukese ettekandmises piduprogrammi mitmekesistamiseks, olid õieti vahepalali- sed. Ühe sõnaga — meeskoorilaul oli hä- vinenud. Pea täiesti vaibunud oli ka heli- looming meeskooridele. Üks meie heliloo- jaid, kes on kirjutanud ainult mees- koorile, nimelt Friedrich Säbelmann, kat- kestab kesk parimat iga koguni jäädavalt loomingu, kuna selleks ei olnud enam va- jadust, sest polnud meeskoore, kes ta töid laulaks! Meie muusika suurvaim R. To- bias, kelle meeskoorile kirjutatud „Eks teie tea“, „Oh jäta kõik kaebed“ ja „Nee- nia Kreuzwald'i mälestuseks“ on tõestu- seks tema sügavast hivist meeskoori loo- mingu vastu, läks aga à capella alal üle puhtalt segakoorile, ja ta vist vaevalt sai oma laule kuulda meeskoori ettekandel, kuna meil ju polnud selliseid meeskoore, kes neid oleks laulnud!

Niisugune traagiline ajajärk meeskoorilaulu alal kestis kuni 1916. a., mil alus- tati Tallinna Meestelaulu Selts, kellest on kujunenud suurimate teenete osutaja meie meeskoorilaulu arendamisel praeguse seisukorran. Tallinna Meestelaulu Selts pole mitte üksnes esimene kaaslaste seas, mit- te üksnes tüse alussamm meeskoori- laulu uuele tõusule viimisel, mitte üksnes selle tõusu esimene ja võimsaim tähistaja nii kunstilise edu ja isiklikku koosseisu, kui ka oma organisatsiooni, traditsioonide ja distsipliini poolest, — vaid ta on ka väle- daim meeskoorilaulu propageerija, õhu- taja ja edasiviija, on otsekohene mõjus- taja, veetlev eeskuju, lahke nõuandja ning esimene abimees meeskooride tekkimisel üle kodumaa. Pärastpoole nende tegevus- eski on TMS üldse meie koorilaulu mõju- kaim ja tunnustatuim edustaja nii kodus kui ka väljas, on lõpuks ka kogu meie lauljaskonna koondumise mõtte algataja ning selle teostaja Laujate Liidu ja tema meeskooride sektsiooni loomisel.

Niisugune eestvõitleja, nagu meeskooridele on olnud Tallinna Meestelaulu Selts, tagab ka kindlat edu. Ja seda on meie meeskoorilaulul ka olnud.

Tallinna Meestelaulu Seltsi asutamise- sega 1916. a. algab igatahes uus ajajärk meie meeskoorilaulu arengu teel. On ise- loomustav, et see ajalisel langeb sõja päevadele, otsekui märgistades meeste raudset võitlusihha eelseisvate raskuste ületamiseks. Samm-sammult ongi siis tul- nud astuda edasi aasta-aasta kõrval. Esi- otsa oli Tallinna Meestelaulu Selts tükk aega päris üksinda „lahinguväljal“. Pik- kamisi tuli aga vähehaaval kaaslasi juu- re, ning püsiva visadusega võttis mees- koorilaul järjest rohkem ja rohkem hoo- gu, kuni ta nüüdseks on kosunud juba sinnani, et tuletades meele meie laulupi- dude algaegasid, võib tähistada oma saa- vutisi jälle meeslaulupäevadega, kuid nüüd juba meeskooride ühise keskorgani- satsiooni, E. Laujate Liidu Meeskooride Sektsiooni korraldusel ja algatusel.

Need nüüdsed meeslaulupäevad taha- vad üks aasta ühes, teine aasta teises ko- dumaa linnas anda võimalust jälgida meeskoorilaulu arengu käiku. Selle sihiga

meeslaulupäev ei paku üksnes suure ühendkoori laulu, vaid elustab vanu kombeid, lastes esineda ka üksikooridel nii kodumaalt kui võimalikult ka välismaalt. Üksikooride esinemine töötab kujuneda õieti huvi keskpunktiks, kuna siin saavad koorid panna välja oma võimeid, naabrid jälgida üksteist ja õppida vastastikku ning lõpuks ka ergutada mahajäänuid. Pääle laulukultuuriliste ülesannete on aga meeslaulupäevadel ka suur tähtsus nii vastastikuste suhete ja sõpruse loomisel üksikute meeskooride ja lauljate vahel kui ka ühise organiseeritud meeslaulu pere kujundamisel.

Esimene meeslaulupäev toimus läinud aastal veel suure üldlaulupeo tiiva all Tallinnas „Estonia“ kontsertsaalis juubelilaulupeo meeskooride erikontserdina, kuid tänavu korraldatakse meeslaulupäev juba täiesti iseseisvalt Pärnus. See ühine ettevõte on leidnud meeskoorides laialdast vastukõla ja kaasa meelitanud ka pasunakoored, nii et ümmarguselt 1000 laulumeest ja pillipuhujat tuleb kokku ilusasse Pärnu kuurorti demonstreerima vabas looduses võimsat meestelaulu ja pillimuusikat, — ühesõnaga puht meeste muusikat. Asjale on erilist vastutulelikkust osutanud Pärnu linnaomavalitsus eesotsas linnapääd hr. O. Kasega, kes on Pärnu meeslaulupäeva patrooniks. Rohket kaas-

1916. a. uus märkimisväärne verstatulup meie meeskoorilaulu tõusu teel.

See tõus aga areneb järjekindlalt. Meeskoorilaul võidab järjest uusi sõpru, loominguine tegevus meeskoorilauluga ühenduses elavneb ühtelugu, meie meeskoorilaul on jälle hinnatud üle terve kodumaa ja tunnustatud kaugel väljaspoolgi. See seisukoht, milleni meie meeskoorilaul on jõudnud ühise tegevuse läbi, pole saavutatud kerge vaevaga, vaid see on võideldud kätte pikkade aastate vältel püsiva tööga vabatahtlikus võitluses. Ning kui rasketel sõja-aastatel mõnel mehel oli usku alustada võitlust meie meeskoorilaulu uue tõusu arendamiseks, siis nüüd jätkugu meeste väel võitlusindu, et järjest viia edasi meie tõusvat meeskoorilaulu ja püsivalt kindlustada ta saavutisi.

AIL

Päälinna Meestelaul Tartus.

Tallinna Meestelaulu Selts lõpetas oma hooaja kontserdiga Tartus. Lõpetas selle oma sõpruskooride — Tartu Meestelaulu Seltsi, Akadeemilise Meeskoori ja korp. „Filia Patriae“ naiskoori — külalisena. Mainitud koorid olid teinud kõik selleks, et külaliste kontsert läheks hästi korda ning et külalistel enestel sellest külastärgust säiliks hääd muljed.

Tallinna Meestelaulu Seltsi koor Tartu kontserdi puhul.

abi aga on ilmutanud Pärnu seltskond, kelle esindajad eesotsas toimetaja hr. A. Jürvetson'iga on loonud laulupäeva päätoimkonna ja alatoimkonnad, et aidata teostada seda meeskooride ühist ettevõtet, mille aineiline kordaminek muidugi on suurel määral ilmastiku oludest, kuid sisustamine on enese võimetele kindlate meeste kättes.

Et meie nüüd oleme jõudnud iseseisvate meeslaulupäevadeni, see on pärast

Ja tõesti, Tartu laulurahvas sooritas oma raske ülesande hiilgavalt.

Piletid kontserdiks olid juba eelmüügil peaaegu kõik realiseeritud. Kontsert toimus väljamüüdnud maja ees; pärjad ja lilled ning soojad tervitused Tartu Meestelaulu seltsilt, Akadeemiliselt Meeskoorilt korp! „Filia Patriae'lt“, Tartu Naislauluseltsilt, Akadeemiliselt Segakoorigilt jne. Kontserdil oli esinud Tartu ülikooli juhatus rektor prof. Kõpuga eesotsas, linnavalitsus

linnapää kindral A. Tõnisson'i isikus, riigikohtu esimees Parts ning palju, palju tuntud ja lugupeetud seltskonna tegelasi. Ülistavad ja tunnustavad kirjeldused ning arvustused ilmusid kohalikes lehis. Lõbus hommikueine Üliõpilasmajas külalistele Akadeemilise Meeskoori poolt; tujuküllane kella-viie-tee korp! „Filiae Patriae“ muugav konvendis; suurejooneline bankett „Sinimandriasi“ 200 inimesele Tartu Meeslaulu Seltsi poolt, — kõik see ületas Tallinna laulumeeeste ootused mitmekordselt. Olge terved, kallid ja kaunid laulud ja sümpaatsed lauluvennad! Tallinna laulumehed ei unusta teid niipea. Tallinna laulumehed on teile tänuvõlglasid.

M. R.

*

Laupäeva õhtul (kalender näitas 12. maid) oli Tartu laulurahvas kihku-kahku täis. Käidi saunas, osteti lilli, pressiti pükse, kuristati kurku, tõmmati päälale valge müts ja siis uksest välja.

„Ei tea, kuhu need tõttavad?“ küsitakse.

„Kes need?“

„Näe, needsamad mehed ikka, kõigil valged mütsid pääs?“

„Jaamas olevat ju täna õhtul laulumeeeste paraad.“

Jaama ooteruum on juba laulumehi täis. Tuleb veel. Ja tekib kohe säärane tunne, et laseks laulu lahti, aga „kus sa seda!“ arvab jaamaülem. Kes tahab laulda, muretsegu vähemalt perroonipilet. Lunastatakse piletid. Juba on kuulda roobaste nagisemist 100 mehe raskuse all, ja lõotsutades peatub rong. Tallinna laulumehed on jõudnud pärale.

Tartu Meeslaulu Selts müristab: „Nii tugevaid kui kaljud suure meres, on mehed...“ Külalised vastavad lauluga. Tartu M. S. esimees J. Sutt hüüab teretulemast külalistele. Tänap Tallinna Meeslaulu Seltsi esimees M. Ruubel neile valmistatud üllatuse eest. Südamlikud käepigistused; korp! „Filia Patriae“ poolt lilled.

Pühapäeval kell 10 on külalistele Akadeemilise Meeskoori poolt Üliõpilasmajas korraldatud eine, kus Tallinna Meeslaulu Seltsi poolt Akadeemilise Meeskoori esimehele ja koorijuhile annetakse sõprusliikme märgid.

Üliõpilasmajast sõidetakse omnibustel Eesti Rahva Muuseumi, milline asutus päälinna laulumeeestele pakkus tõsist huvi. Kella 14-ks palub Tartu Meeslaulu Seltsi juhatus külaliskoori juhatast „Sinimandriasse“ lõunale. Kell 17 „häälestatakse“ ülikooli aula kontserdi jaoks valmis ja minnakse korp! „Filia Patriae“ kutsel kohvile, kus „Filia Patriae“ koor võetakse

Tallinna Meeslaulu Seltsi sõpruskooriks.

Kell näitab juba 20 ja kontsert peab algama. Hiljaks jäänud kontserdi publik atakeerib piletimüüjaid ja saab vähelohutava vastuse: „Müüdid, otsas!“ Mõnel õnnestub veel saada seisukohta.

Koor asub poodiumile. Kohe näha, et päälinna mehed: enamik korpulentid härrad alates esimees M. Ruubel'iga ja maestro prof. A. Topman'iga.

Juba esimene laul näitab koori haruldast distsipliini, mida kuulajad kviteerivad kauakestva aplausiga. Maestro ootab kannatlikult, mil võiks kava jätkata laulu kordamata. Pärast A. Läte' „Pilvedele“ ettekandmist murdub prof. Topman'i vastupanu ning „magus valu ja põue piin“ tuleb kaks korda kanda „siit ilmaõuest kaugele tähtede taha.“ Sama kordub M. Hermann'i „Küll oli ilus mu öiekese-ga“. Koori ja kuulajaskonna ühise aplodeerimise saatel tõusevad mõlemad heliloojad ja tänavad kummardusega.

Asjata otsivad pilgud „Aimduse“ loojat Juhan Simmi aulast. Tagasihoidlikku „Jukat“ nähtud sel ajal liikumas eesruumis.

Esimese osa lõpul antakse külaliskoorile Tartu Meeslaulu Seltsi ja Akadeemilise Meeskoori poolt pärjad, korp! „Filia Patriae“ koori, Üliõpilassegakoori ja Naislaulu Seltsi poolt lilli.

Kontserdi teine osa kantakse ette laulude kordamise tähe all, aga ei veelgi saanud kuulajad küllalt. Tahetakse lisa. Asjata hüüavad laulumehed ühest suust: „Hakkame, mehed, minema!“ (G. Ernesaksa laul), aga kas nad saavad, tuleb sama hüüdega uuesti korrata ja lisapalu anda!...

Rahuldustundega lahkuvad kuulajad eesotsas rektor prof. Kõpuga, riigikohtu esimees Partsiga ja linnapää Tõnisson'iga Ongi juba aeg lahkumiseks, sest aula on nii „lämmit“ täis, et ulata laulumeeeste kas või viht ja kibulavale.

Kontserdiga lõppes Tallinna Meeslaulu Seltsi külasõprade esimene vaatus. Teine vaatus algas „Sinimandriasi“, kuhu Tartu Meeslaulu Seltsi kutsus külalisi pikkade laudade taha sõprussidemeid süvendama. Külaliste ilmusid laulsiid Tartu mehed R. Kulli „Lauljate marssi“ ja siis asuti lauda. Veel tervitus Tartu Meeslaulu Seltsi esimees J. Suti poolt ja Tallinna Meeslaulu Seltsi esimees M. Ruubel annetas oma koori nimel T. M. S. esimees Sutile ja koorijuht E. Tubinale sõprusliikme märgid.

Aeti mõnusat juttu ja lauldi. Säärast laulu tahaks veel ja veel kuulda, nagu seda oli esimene sel õhtul 170 mehe poolt lauldud „Mu Eesti isamaa“. Puhas ja

peen, sulatav ja süttav. Sellele järgnes teisi laule, siis meeleolukas kõne lauluvend Vildilt, tervitus Võru lauluvenna poolt ja oligi jõudnud kätte lahkumistund. Siirduti siis jaama, kus mitmed juba vagnis puhkasis, et rongi Tallinna saabudes võiks värskest asuda tööle.

Nägemiseni Pärnus meeslaulupäeval!

A. Ln.

Tallinna Meestelaulu Seltsi kontsertmatk välismaile.

TMS'i juhatus ja selleks eriti valitud reisutoimkond on energiliselt asunud tööle selle kavatsuse läbiviimiseks. Kirjavaetus Budapesti, Praaha ja Varssavi sõpruskooridega on käimas kontsertide aja kindlaks määramise asjus Poola, Tšehhoslovakkia ja Ungari linnades. Esialgne kava oleks järgmine: Tallinnast ärasõit 20. oktoobril kell 23,30. Kontsert Varssavis oleks 22. oktoobril linnavalitsuse saalis. 24. oktoobril oleks kontsert Praahas. Viimise peatuksid laulumehed paar päeva, et tutvuneda selle valssidelinna omapärasustega. Kas sääl kontserti anda, see küsimus on veel lahtine. Oodatakse säälses meeskoori seisukohta ja informatsiooni. 29. oktoobril antakse kontsert Ungari ilusas pealinnas, Budapestis. Samuti lahtine on küsimus kontserdi asjas Krakaus. Riiga tagasi jõutakse 31. oktoobril. Võimalik on ka kontsert Riias. Kaunase kontserdi asi ka veel püsib lahtisena. Sõiduks on andnud üles umbes 70 laulumeest.

Tartu Peetri koguduse I pihtkonna meeskoori elust.

Tartu Peetri kog. I pihtk. meeskoor asutati 29. jaanuaril 1930. a. 14 liikme poolt. Sellest ajast päle on koor tegutsenud pihtkonna allüksusena kodukorra alusel, kusjuures kooril on oma juhatus, mis koosneb seitsmest liikmest, kaasa arvatud ka koorijuht. Käesoleval ajal on kooris 53 liiget.

Oma asutamisest päle on koor tegutsenud niihästi vaimuliku kui ka ilmaliku muusika alal, esinedes Tartu Peetri kirikus ja ka mujal kirikutes ning võttes osa laulupidudest ja laulupäivist. Nii on koor teinud mitmeid väljasõite maakirikutesse, korraldades kontsert-jumalateenistusi, — samuti on kontsertkavadega esinenud ka Tartu kirikutes. Ilmaliku muusika alal on koor korraldanud koguduse leerisaalis kontsertkavadega perekonnaõhtuid, samuti on koor esinenud mitmel pool kihelkondlikel laulupäevadel iseseisva kontsertkavaga. Päle selle on koor võtnud osa 1931.a.

Virumaa VI laulupeost Narvas, 1930. a. Tartumaa II laulupeost Tartus ja 1933. a. X üldlaulupeost Tallinnas. Koori juhatus 1930.—1932. a. Elmar Moisamaa, 1932.—1934. a. Voldemar Kliimand ja käesoleval aastal juhataes koori Leonhard Wirkhaus — eesti pasunakooreide isa David Wirkhaus'i pojapoeg. Mõõdunud talvel korraldati koori laulukultuurilise tasapinna tõstmiseks lauljaile hääleõpetust lauluõpetaja Arno Niitof'i juhatusel.

Käesoleval suvel on koor registreeritud 15. VII. Pärnus ärapeetavale ülemaalisel meeskooreide laulupäevale, kus esineb ka üksikkoorina pidulik jumalateenistusel. 1. VII. Tartu lähedal, Kaagveres Laujate Liidu Tartumaa osakonna poolt korraldatavast laulupäevast võtab koor samuti osa. Päle selle on kavatsusel korraldada jumalateenistusi kontsertkavaga mõnes maakirikus ja võtta osa mõnest maakondlikust või kihelkondlikust laulupäevast. Ka on praegu käsil koorile lipu muretsemine, ning edaspidi on kavatsus jätkata hääleõpetust lauljaile.

Meeskoori tegevusest Pärnus.

Pärnu Helikunsti Seltsi meeskoor asutati 1931. a. sügisel, kuid juba paar aastat varem tegutses segakoori kõrval ajutiselt ka meeskoor, milline moodustati tarvidust mööda segakoori paremaid meeslauljaist kontsertkava mitmekesistamiseks. 1931. a. sügisest alates tegutseb meeskoor järjekindlalt, arenedes 16—20-mehelisest koosseisust praeguse 45-meheliseni. Koorjuhiks on algusest päle kooliõpetaja-hellilooja H. Meri.

Läinud sügisel järjekindlad harjutused algasid 5. septembril ja kestavad praegugi. Harjutusi on igal nädalal 2, traditsiooniliselt teisipäeviti ja reedeti, juba Pärnu Helikunsti Seltsi algusest saadik (1920). Harjutusi peetakse Pärnu Linna Naiskutseskoori ruumes.

Kontserte on käesoleval hooajal korraldatud 3: Vändras — 8. oktoobril, Surjus — 22. oktoobril ja Sindis — 6. mail. Vändra ja Surju kontsertel oli ühine kava, kuna Sindis kava oli pea täiesti uus, sisaldades eelmisest ainult 2 laulu. Kõigil kontsertel esines meeskoor 10-ne ä capella lauluga, millised kuulajailt said sooja vastuvõtu osalisiks, nii et mitmeidki tuli korrata. Kontsertel olid solistena kaastegavad H. Holm (viul) — Vändras ja Sindis ja L. Hendrikmann (mezzo-sopran) — Vändras ja Surjus. Endlas korraldatud rahvakontsertel koor esines 4. korral, kandes ette ä 3 laulu. Viimane rahvakontsert 6. mail s. a. anti edasi ka ringhäälingu poolt. Pärnu Eliisabeti koguduse

1. pihtkonna jumalateenistusi, kiriklike pühade ja tähtpäevade puhul, on koor lauluga kaunistatud 7 korral. Pääle selle on koor esinenud mõnedel pidudel ja aktustel. Esinemistel kokku on koor kandnud ette 24 ilmalikku ja 21 vaimulikku laulu. See-ga on koori töökoorem olnud võrdlemisi suur.

Vahest imestatakse, miks pole korraldatud ühtki iseseisvat kontserti kodulin-nas — Pärnus. Kuid Pärnus kontserdi korraldamine ei tasu end, juuremaks on enam-vähem kindel. Sellest on „Muusi-kalehes“ ka M. Lüdigi juba kirjutanud.

Muuseumi eelnimetatud kirjutises puu-dutab lugupeetud M. Lüdigi ka meeskoori ja heidab ette, et repertuaaris leiduvat harva mõni väärtuslik laul. Kas see on just nii, otsustagu lugejad viimase kont-serdi kava järgi, kus esisid: R. Pätsu „Sangarite laul“ ja „Pääliku hüüd“, E. Võrgu „Lilleside“, M. Saare „Oh kodumaa“, R. Tobias'e „Varas“, J. Simmi „Aimduš“, E. Aava „Nooruse aeg“, R. Hoppe' „Lau-lab minu laululind“, J. Moring'i „Külapilli-mees“ ja O. Hilmera' „Koputaja“.

Tuleviku kavatsusist oleks nimetada osavõtmist II meeslaulupäevast ja sügisel kontsert-ringreisu korraldamist Pärnu-maal. Samuti on kavatsusel sügisel kontsert Pärnus. P. K.

Valga Meestelaulu Seltsi 3., 4. ja 5. kontsert.

Tänavu kevadel esines Valga M. S. meeskoor umbes 40-mehelises koosseisus 3 kontserdiga: 21. apr. Valga „Sädemes“, 6. mail Laatre Tsiргulinnas ja 12. mail Võrus. Valga kontserdi kohta kirjutab kohalik ajaleht „Lõuna-Eesti“ õige tun-nustavalt. („Muusikalehes“ teisel on too-dud arvamisi selle kontserdi kohta meie kirjasaatjalt. (Toim.)

Hästi õnnestus ka 4. kontsert Tsiргulin-nas, mille kohta tõendati, et Valga laulu-mehed olevat võitnud tsiргulinlaste sü-damed.

Eriliselt muljeterohkeks sündmuseks Valga laulumeeleste kujunes aga kontsert-matk Võrru, mis toimus vastukülaskäigu-na Võru laulumeeleste talvisele külaskäi-gule Valka. Kontsert tekitas sõbraliku õhk-konna kahe Lõuna-Eesti meeskoori vahel. Võru Meestelaulu Seltsilt annetati Valga meeskoorile loorberi pärg. Kont-serdi kohta toob Võru ajaleht „Elu“ häid hinnanguid.

Õnnestunumaid laule kontsertidel olid: Simmi „Olõs mul“, Kapi „Mängupõlve mäe taga“, Kappeli „Oleksin laululind“, Brahm'si „Barcarolla“, Sivor'i „Kosjasõit“, Türrpu' „Talvine õhtu“ j.t. Erilise ovat-

siooni kõikidel kontsertidel kutsus esile koorijuhhi J. Liivaku enda „Koputaja“.

Solistina oli kõikidel kontsertidel kaas-tegev hr. V. Tiltting, armastatuim klaveri-virtuoos Lõuna-Eestis, kandes ette A. Lemba' „E. rapsoodia“ ja Vihtoli' „Va-riatsioonid läti teemil“ ja lisapalasisid.

K.

Otepää Meestelaulu Seltsi arengust.

Otepää Meestelaulu Seltsi asutamis-päevaks oli 10. oktoober 1929. a. Koori-juhiks on seltsi asutajaliige härra August Krents, kes varemalt kauemalt aega on te-gutsenud Rakvere ja Tallinna paremates koorides ja omab hääd vilumust oma alal. Seltsi juhhib algusest päälle härra Karl Valds on, endine Tartu Meestelaulu Seltsi tegevliige. Sellest siis on ka tingitud, et Otepää lauluvennad seisavad tihedas ja sõbralikus lävikäimises eriti just Tartu laulumeelega.

Koor oli algpäevil 16-liikmeline; nüüd aga, 5 aastat hiljem, on ta kasvanud ka-hekordselt. See arv on Otepää oludes küllalt suur. Seltsi ja koori töö edeneb rahulikult. Harjutusi peetakse regulaar-selt 2 korda nädalas Otepää Naisseltsi ruumes. Selts muretseb omale ka klaveri, kuigi mitte just uue. Seltsi meeskoor on kohapääl ja ümbruskonnas võitnud suure poolehoiu ja saanud alati hääkskiitva ar-vustuse osaliseks. Iseseisvate kontserti-dega on selts jõudnud esineda 11 korra, kuid päälle selle on kooril tulnud korduvalt näidata oma võimeid üldtähtsate sünd-muste puhul. Nii mitmelgi korral on Pü-hajärv oma võrratu iluga meelitanud Otepää laulumehi rõõmsale jalutuskäigule, kus lasti kõlada laulukajal. Kõik kohapääl korraldatud mai- ja jaanituled ning müsti-lised õhtud Pühajärvel on viimastel aega-del järjekindlalt algatatud ja viidud läbi Otepää Meestelaulu Seltsi poolt. Suvel seisavad ees mitmed esinemised: riigilipu 50-a. juubelipäeva pidustustel Otepää 3. juunil, Otepää vaimulikul laulupäeval 10. juunil ja mujal, kuid kõige suuremat huvi tuntakse II meeslaulupäeva vastu Pärnus, kuhu loodetakse sõita terves koosseisus.

Seltsi moto on senini veel välja kujune-mata. Oma esinemistel on koor laenuna tarvitanud Tallinna Meestelaulu Seltsi motot: Eesti laul ja eesti meel, truuks teil jääme eluteel! Kuid helilooja Enn Võrk on Otepää Meestelaulu Seltsile mälestu-seks loonud kütkestava viisi sõnadele:

Lausa tõuseb laulu ilu kui see päike pilve peidust, ajab meele ärkamaie, mõtted lustil mõlkumaie.

II ülemaaline meeslaulupäev Pärnus.

II meeslaulupäeva eeltööd arenevad Lauljate Liidu Meeskooride Sektsiooni ja kohapäälisel peotoimkonnal jõudsasti. Laulupäeva kava on koostatud järgmisel kujul: Laulpäeval, 14. juulil kell 9 õhtul läti meeskoori „Dziedonise” kontsert „Endlas”. Pühapäeval, 15. juulil kell 10½ hommikul pidulik jumalateenistus Pärnu Eliisabeti kirikus, kell 3¼ p. l. lauljate-mängijate kogumine rongikäiguks Vabadusväljale, kell 4 p. l. pidulik rongikäik, kell 4½ p. l. laulupäeva avamine ja pidulik kontsert, pärast kontserti lõpusõna peotoimkonna esimehelt A. Jürvetson'ilt ja tegelased liiguvad rongikäigus Pärnu Raekoja ette linnapää ja linnavalitsuse tervitamiseks ning säält „Endla” platsile jumalagajatuks, kell 8½ õhtul P. Abraham'i operett „Vilktoria ja tema husaar”, „Endla” teatris. Pärast laulupäeva Pärnusse jäävatele laulupäeva tegelasile ka-

lisi küsimusi, c) ühise repertuaari soetamisest meeskooridele, d) järgmise meeslaulupäeva küsimus. Koosolekust palutakse võtta osa kõiki organiseeritud meeskooride esindajaid ja kõiki lauljaid, kes 16. juuliks jäävad Pärnusse. Soovitav, et koosolekul arutatavaid küsimusi koorid omavahel varem kaaluksid.

Kooride sõit Pärnusse toimub raudteel ja omnibustel. Erirong pannakse käiku Tallinna-Pärnu vahel, kuna mujalt lauljad sõidaks tavaliste reisirongidega.

Laulupäevaks Lauljate Liit annab välja II meeslaulupäeva juhi, milles leiduvad kõik pidustuste üksikasjad.

Valga Meestelaulu Seltsi pääkoosolekult.

28. mail peeti Valga Meestelaulu Seltsi erakorraline pääkoosolek. Seltsi senine esimees ja selle loojaid dir. V. Neggo astus tagasi esimehe kohalt, kuna peab lahkuma Valgast, olles määratud koolidirek-

Pärnu Helikunsti Seltsi meeskoor.

vatseb ELL Meeskooride Sektsiooni juhatus korraldada koosviibimise Ramnasalongs 15. juuli õhtul. Lauljate arv ja nimed, kes koosviibimisest soovivad võtta osa, palutakse teatada sektsiooni juhatusele varakult. 16. juulil kavatakse Meeskooride Sektsioon korraldada koosoleku meestelaulu küsimuste arutamiseks. Koosolekul oleksid ettekanded a) eesti meeskoori literatuurist, b) meeskooride organisatsiooni-

toriks Tartu. Uueks esimeheks valiti Jakob Lepik. Uus esimees avaldas koori nimel lahkuvale esimehele sooja tänu. Juhatuse täiendava valimise järgi kuuluvad sellesse: R. Jögi, A. Sillamik, J. Niggol, R. Mitt, L. Nielsen ja koorijuht J. Liivak. Pääle muu oli päevakorras ka seltsile lipu muretsemise küsimus. Lipp on juba tellitud ja saab valmis lähemal ajal, minnes maskma kr. 200.—

Ooper ja kontserdid

Tallinna.

Poola rahvuspüha puhul anti pidulik sümfooniakontsert, mida juhatas poola ringhäälingu dirigent Tadeusz Masurkiewicz. Muusikalise osa eelpeetu rida päevakohaseid kõnesid. Kontserdi programm viidi läbi korralikkusega; käsitluses valitses ennemini üldjoonelisus kui üksikasjaline väljatöötus. Tähelepanu keskpunkti moodustasid sümfooniilised poeemid — M. Karlovicz'i „Tagasipöörduvad laimed“ ja Z. Noskovski „Stepp“. Orkestriga kanti veel ette R. Statkovski' ning F. Rybicki' töid. Solistina astus üles lauljanna S. Fedyczkowska Varssavist, kes F. Novoviejski' ja L. Rozycki' lauludega saavutas edu. Kohalikest jõududest esines K. Ots, täites hää kordaminekuga K. A. Hermann'i ja E. Aava palade ettekande; klaveril teda saatis P. P. Lüdig.

Töölismuusika Ühingu orkestrijahi N. Goldschmidt'i tuluõhtuks anti kontsert mitmekesise eeskavaga. Orkester, mis aastate jooksul on tegutsenud areemise sihis, tõi kuuldavale kaks avamängu (Wagner'i „Rienzi“ ja Rossini' „Wilhelm Tell“) ning täitis ka saatja ülesandeid. Solistidena esinesid A. Pappmehl — Bruch'i viiulikontserdiga, C. Rosin — A. Lemba' klaverikontserdiga ning L. Goldschmidt ja P. Härm kumbki rea soolopaladega. Ansamblina kanti ette Verdi' kvartett oop. „Rigoletto“ (L. Goldschmidt, U. Eivrest, P. Härm, D. Kuusik). Lõpunumbrina orkester, ühingu segakoor ja solist L. Linnamägi pakkusid Mozart'i vaimuliku kantaadi. Ettekanded oma kavatsuste kohaselt pakkusid rahuldust.

T. E. Kammermuusika Selts andis neljanda avaliku kontserdi. See noor ettevõtte A. Udriku juhtimisel areneb ilmse järjekindlusega, mida tähistavad kõik senised ülesastumised. Seltsi juures töötavad 33-liikmeline keelpillide orkester ja neli kvarteti koosseisu. Kontserdi esimeses jaos toodi kuuldavale Händeli concerto grosso (nr. 12) ja Mendelssohn'i kvartett (op. 12); E. Brauer mängis Vivaldi' flöödikontserdi (op. 10 nr. 3). Nende tööde täitmise jättis hää mulje. Teine jagu oli pühendatud eesti autorite loomingule, sisaldades nende orkestrile kohast valikut — R. Tobias'e „Ööpala“, V. Leemetsa „Andante“

ja E. Brauer'i „Lüümline süit“ harfiga. Muuseas viimane töö on kirjutatudki T. E. Kammermuusika Seltsi orkestri jaoks ja uudistootena äratab tähelepanu. Nendele õnnestunud ettekannetele lisaks S. Valk-Bogdanovskaja pakkus arfil eduga rea palasid O. Hermann'ilt.

Estonia Muusika Osakonna segakoor viis oma hooaja lõpukontserdi läbi külalisjuhatajaga, kuna prof. J. Aavik haiguse tõttu ise ei saanud seda ülesannet teostada. Ajutiseks jõuks kutsuti Tartust asemele E. Tubin, kes töötab sällse meestelaulu seltsi kooriga. Käesoleva kontserdi kava koosnes eesti autorite ä capella lauludest ja leidis kõigiti õnnestunud käsitlemist. Koor laulis kõlapuhtalt, rütmikindlalt ning ilma painduvusega. Solistina esines silmapaistva eduga pianist O. Roots, kes peenemaitseelise tõlgitsuses tõi kuuldavale väiksemaid palasid M. Saarelt ja H. Eller'ilt ning kandis ette ka Chopin'i ballaadi. Kontserdi üldmulje jäi õige hää; Tartu külalised teenisid tõsiselt kiitust.

Tallinna Linnateenijate Meeskoor G. Ernesaksa juhatusel esitas kümme kord kuulda, milledest suurema jao moodustasid eesti autorite tooted — lisaks soome ja ungari rahvalaule ning Griegi „Uus isamaa“. Nimetatud meeskoor on oma kujunemises näidanud märgitavat edu ja suudab juba pakkuda üsna meeldivaid tulemusi. Solistina astus üles noor baritonilaulja E. Unt, kes meil on tõusnud tähelepanuvale kohale; ta kandis ette aariaid A. Vedro'lt ja E. Aavalt. D. Kokker esines Debussy' ja Sibeliuse klaveritöödega, milledest enam mõjule pääsis viimane.

Tallinna saksa meestelaulu selts andis kontserdi selle organisatsiooni 80-aastase kestvuse pühitsemiseks. Osa kavast J. Gohs'i juhatusel täideti ä capella, muist solistide ja „Estonia“ orkestri kaastegevusel ning viinasega iseisvalt; üles astus ka laulukvartett. Teiste seas koor kandis ette ka M. Hermann'i ja K. Türmpu töid. See kontsert oli kooril valmistatud ette kindlamini endistest. L. Arden-Fick laulis häide tulemustega; A. Redlich saavutas kordaminekuid Schumann'i ja Brahms'i klaveritöödega.

Evald Brauer, meie paremaid flöötiste, esines kandva osaga Akadeemilise Noormuusikante Seltsi poolt korraldatud Bach'i helitööde kontserdil. Ta tõi kuuldavale kuus sonaati, avaldades seejuures hääd tehnikat ja tabavat sisulist tõlgitsemist. Oli tehtud põhjalikku ettevalmistavat tööd, mis andiski tulemuseks huvitava õhtu. Kaastegevana H. Laan mängis viiulisonaadi, mis viidi läbi edukalt; esimene jagu tundus ebakindlamana. O. Pressnikov laulis meeldivalt aaria „Pulmakandaadist“, kus ansamblis vääriskalt astusid üles M. Prokofjev (oboe) ja H. Laan; kõikide teoste saatmisel oli tegev väsimata töömees P. Pressnikov (klaver).

Oliga Pressnikov andis enda nimel vaimuliku kontserdi. Tal on hääd eeldusi laulu alal, mis õigustab enda kujundamist vastava sihiga. Praegu esineja on alles arenemisel, seepärast ei tule kõike võtta viimase mõdduga. Nii siis võis ettekandeid jälgida kui suutelise õpilase eneseavaldust, kus leidis vääriskaid momente. Veel kujunemise teel on samuti kaastegevalased A. Jakobi ja G. Gelts. Kontserdil esinesid väljapaistvalt E. Brauer ning P. Pressnikov (soolod ja saade).

Noor prantsuse lauljanna Inès Joulet, kes varem astus solistina üles sümfooniakontserdil, esines Gounod' oop. „Faustis“ Margareetena. Ta viis oma osa läbi vägagi nauditavalt — ja seda nii laulus kui tõlgitsemises. Külaline võitis oma saavutistega täielise poolehoidu, mis on kõigiti põhjendatud.

Üheks suuremaks sündmuseks hooaja lõpul oli Tallinna konservatooriumi XV õppeaasta kontsertaktus. See asutis tänava laskis ellu 26 inimest mitmesugustelt muusikakunsti aladelt. Ainete järgi lõpetasid: klaver — 7, laul — 7, kompositsioon — 5, orel — 2, cello — 2, viiul, trompet, saksofon, kontrabass à 1; nendest üks õpilane esines kahe ainega. Värsked jõud täitsid ka kontserdikava kas oma loomingu või isikliku ülesastumise kaudu. Asjaosaliste rohkuse tõttu muidugi ei saanud neid kõiki rakendada tegevusse ühe õhtu jooksul; esijoones selleks kasutati küll tugevamaid jõude. Tänavuste lõpetajate seas leidub arvukas kogu inimesi, kes täie õigusega asuvad tegevusse avalikus elus. Terve rida nendest on juba aastate jooksul üsna aktiivselt ja tulemuslikult võtnud osa avalikust liikumisest muusikas. Ühedega meie sagedasti oleme puutunud kokku otsekohesemalt nende töö kaudu, teised samuti tublid jõud on ehk jäänud nägematuks vastava aine tõttu (orkestri-

pillide mängijad j. t.). Kõige nimekamate hulka käesolevas lennus kuuluvad G. Ernesaks, J. Hiob, H. Betlem, E. Unt ja A. Karjus, kuna nad tihti on seisnud publiku ees nähtavuses. Pääle nende aga leidub veelgi jõude, keda tunneme küll vähem, kuid kes avaldavad vääriskaid suutmisi. Unte tegelaste uus värskus ja jõud toob jälle lisaenergiat meie muusikalises liikumises.

Oma tööd demonstreerisid esinemiste kaudu ka mitmed stuudiod ja muusikaõpetajad. Üheks suuremaks asutiseks eraõpetuse alal on N. Murrik-Polonsky klaveristuudio umbes 40 kasvandikuga. Spetsiaalaine juures käsitatakse ka kõrvalaineid. Ülesastumisel pakuti soolo- ja ansamblimängu üle 30 õpilasel (alates pisikestest kuni täiskasvanuteni). Numbrid olid valitud sisukalt ning täideti distsipliiniga. Kapp-Rucktascheelli muusikakoolis õpetatakse klaverit, viiulit ja kõrvalaineid. Õhtul esines 11 õpilast soolodega ning ansamblitega (nendest 3 viiulil), näidates korralikke tulemusi. Magda Pätsu lauluõpilased (arvult 9) kandisid ette sisuka ja mahuka programmi — soolod ning ansamblinumbreid. Kooliiselt näidati viljakat tööd; sisuliselt käsitati muusikat hääd arusaamisega. Suure osa moodustas kavas eesti autorite looming. Need õpilased peamiselt kuuluvad Tallinna Rahvaulikooli kooriliikmete hulka. Lauluõpetajatest oma kasvandikega esines veel V. A. Malama (13 õpil.). Ka sääl on tehtud nähtavat tööd. Ettekande kunstilist külge arendab J. S. Mamontov, kes omab väärilist kogemust. Viimasel kahel esinemisel saatja osa täitis H. Malm. Ed. Visnapuu.

Tartu. — Huvitava ettekannete õhtuga esines „Vanemuises“ esmasp. 9. aprillil juudi teatri „Habima“ artist-lauljanna Chajele Grober, keda klaveril saatis P. Lüdigi.

Esmaspäeval, 16. aprillil oli „Vanemuises“ Tartu Meeslaulu Seltsi 44. kontsert, mille kava sisaldas pääle eesti laulude ka soome, norra ja läti helitöid. Juhatas Ed. Tubin, solistina oli kaastegev K. Põlde. Kontsert õnnestus hästi.

Teispäeval, 17. aprillil korraldas Akadeemiline Meeskoor ülikooli aulas Paula Neuman'i kontserdi, millel kaastegevana esines O. Roots. Kava koosnes eesti helitöödest, andes kunstitud-seda ülevaate meie komponistide vastavast loomingust. Pääle soololaulude saatemuu-sika sooritamist esitas O. Roots edukalt ka klaveripalu (M. Saare ja H. Eller'i prelüüde). Paula Neuman'il oli suur edu.

Ü. E. N. Ü. Tartu Osakonna kontsertballil laupäeval, 21. aprillil „Bürgermuses“ esinesid osakonna mees- ja segakoor R. Ritsingu juhatusel ning solistina pr. Dia Sabarovska (sopr.)

Hääd vaheldust pakkus viiulikunstniku Sigmund Bleieri kontsert esmaspäeval, 23. aprillil „Vanemuises“. Kontsertandi meeldivad ettekanded saatis klaveril täpse jälgivusega P. Lüdig.

Tartu Kõrgema Muusikakooli õpilaskontsert toimus kolmapäeval, 25. aprillil „Vanemuises“, kus esinesid õpetajate A. Bross'e, J. Krauti, A. Mahotina', L. Milk'i, P. Toome ja E. Turgan'i klassi-õpilased. Õpilaskontserdi sisuka kava täitmine jättis häa mulje.

Reedel, 27. aprillil oli „Vanemuises“ Riia ülikooli Presidium-Konvendi Meeskoori külaliskontsert, mida juhatas hoogsasti Riia ooperikoori juht Theodor Kalnin. Kava sisaldas läti heliloojate J. Vihtol'i, A. Jurjan'i, Em. Darzin'i, J. Staume', J. Norvil'i K. Bauman'i, E. Vigner'i, J. Kalnin'i, A. Kalnin'i, K. Melngailis'e, M. Zarin'i, J. Graubin'i ja Milit'i koorilaulu. Koor avaldas oma esinemisel hääd vastupidavust liialises forte-laulmises.

Laupäeval, 28. aprillil oli Pauluse kirikus kontsert-jumalateenistus, kus esinesid muusikaliste ettekangetega Tartu Helikunsti Seltsi segakoor helilooja prl. Miina Hermann'i juhatusel, solist J. Vornik (sopr.) ja V. Kliimand (orel). Solisti saatis orelil prl. M. Hermann.

Pühapäeval, 29. aprillil oli Tartu linna tütarlaste gümn. saalis Greta ja Leonid Milk'i esimene õpilaskontsert, kus võis huviga jälgida kunstnikupaari muusikapedagoogilise töö tulemusi nii laulu (proua Milk) kui ka klaveri (härra Milk) alal. Edukat õpilaste musitseerimist oli kuulama tulnud rohkearvuline publik.

Nagu igal kevadel, nii nüüdki osutus maikuu hõreneva muusikategevuse avajaks Tartu üliõpilaskonna traditsiooniline kevadepidu, mille muusikalises osas kuulsime ettekandeid Akadeemiliselt Meeskoorilt R. Ritsingu juhatusel, R. Jöksilt (tenor), H. Parson'ilt (sopran), M. Grünberg'ilt (tšello) ja E. Jalajasel (klaver).

Kolmapäeval, 2. mail esines „Vanemuises“ eduka kontserdiga andekas klaverikunstnik Helene Braun.

Viimasel G. Verdi' ooperi „Traviata“ etendusel pühapäeval, 6. mail olid külalistena tegevad Th. Rei (sopr.), R. Jöks (tenor) ja K. Põlde (bariton).

Esmaspäeval, 7. mail oli ülikooli aulas

Prantsuse Teadusliku Instituudi korraldusel Pariisi lauljanna Inés Jouglet kontsert, mis leidis sooja poolehoidu saalitäieilt publikult. Andeka pariislanna esinemine andis häa võimaluse eesti huviosalisele seltskonnale tutvuda vastava prantsuse heliloominguga. Lauljannat saatis klaveril osavasti O. Roots.

„Vanemuise“ aiakontsertide hooaeg avati teisipäeval, 8. mail. Esialgu (kuni „Vanemuise“ oma orkestri vabanemiseni lavatööst) mängib aias 2-se diviisi puhkorkester J. Niksmani juhatusel.

Tartu Naiste Karskusseltsi korraldusel peeti neljapäeval, 10. mail „Vanemuises“ emadepäeva pidulikku aktust, mille muusikaline osa väärrib nimetamist, kuna sääl esinesid edukalt ja ilmekasti Tartu Pedagoogiumi algkooli õpilaskorkester õpetaja Aug. Kiissi juhatusel, siis rida mudilassoliste lauluga, viiulija klaverimänguga. Samuti äratas tähelepanu muusikaline näidend „Lilledes keskel“ (muusikajuht õpet. J. Pakk). Kava esimese osa lõpus oli „sõna“ antud ka täiskasvanuile, — esinesid Paula Neuman soololauluga O. Rootsi klaverisaatel ja Akadeemilise Meeskoori kaksikkvartett R. Ritsingu juhatusel.

Laupäeval, 12. mail oli „Vanemuises“ Friida Wirkhaus'i (libretto) ja Adalbert Wirkhaus'i (muusika) üsna hästi õnnestunud opereti „Kevadtormide“ esietendus.

Pühapäeval, 13. mail oli ülikooli aulas Tallinna Meestelaulu Seltsi külaliskontsert prof. Aug. Topmani juhatusel. Mõnusat kontserti oli kuulama tulnud haruldaselt rohkesti publikut, nii et isegi rõdu jäi kitsaks. Ilusale laulule reageeriti tugeva aplausiga. Pärgi sõpruskooridelt ja lilli teistelt lauluorganisatsioonidelt.

Maikuu muusikaliseks lõpuürituseks kujuneb arvatavasti Tartu Naislaulu Seltsi kontsert-jumalateenistus, mis peetakse laupäeval, 26. mail Peetri kirikus. Muusikalises osas esinevad (nagu kutsel märgitud) R. Jöks (tenor), E. Kiris (orel) ja T. N. L. S. koor Joh. Tamverk'i juhatusel.

Seega võiks lõppu kuulutada talvisele kontsertide (üldse muusikaürituste) hooajale ja kõige paremat ootama jääda suvel toimuvate laulupidude ja -päevade korradamineks.

Kui resümeerida möödunud hooaja muusikalist tegevust, siis peab tunnista-ma, et see on olnud vägagi intensiivne, hoorikas ja ka kunstiliselt suures enamuses väarikas ning tõsiselt hinnatav.

R. Heliste.

Valga. — 21. aprillil korraldas Valga Meestelaulu Selts J. Liivaku juhatusel „Sädeme“ saalis oma kolmanda iseseisva kontserdi, kus solistina kaastegev oli klaverikunstnik V. Tilting. Kuna nende ridade kirjutaja ei saanud kontserti kuulata, siis olgu siin esitatud tähendatud kontserdi kohta järgnevad arvustavad märkmed teisest allikast.

Ettekandeist oli näha, et koor on töötanud tõsiselt ja hoolega. Eriti paistis silma hästi väljatöötatud pianissimo. Koorilaul oli küllalt häa ning häälematerjal valitud ja distsiplineeritud.

Laulud kanti ette omapärase tõlgitsusega ja tundelise reageeringuga laulude sisule.

Laulude valik ei olnud aga õnnestunud, mille tagajärjel ettekanded mõjusid veidi monotoonset. Elevust löid ja erilise menuosaliseks said „Kosjasõit“ ja J. Liivaku „Koputaja, Toivo Kuula“, „Nuia-meeste marss“ tundus veidi kahvatuna. Oleks võinud olla rohkem raskepärastust ja jõudu nii tempos kui dünaamikas. Ettekanded võeti väiksearvulise publiku poolt soojalt vastu ja mitu laulu tuli korjata.

Solistina esines klaverikunstnik V. Tilting. Noor pianist omab küllalt soliidset tehnikat ja hääd muusikalist maitsset. Löök on ümar-pehme ja kõlarikas nii piaanosa kui fortes, mille tõttu ettekanded paelusid ja publiku poolt võeti vastu kiiduavaldustega.

Kontsertnumbrit e vaheaegu täitsid

VMS'i ja selle naissektiooni tantsugrupi ettekanded, mis mõjusid ebasobiva lahkeline ja oleksid võinud puududa. K.

13. mail korraldas ühisgümnaasium linna pargis kevadpeo, mille kava muusikalise osa täitis gümnaasiumi õpilaskoor (segakoor) lauluõpetaja prl. E. Kangru juhatusel. Laulude ettekanne oli korralik. Vaheaaja muusikat pakkus gümnaasiumi puhkpillide orkester J. Madisson'i juhatusel.

16. mail korraldas Valga muusikakool ühisgümnaasiumi saalis lõppeva kevadsemestri puhul II. õpilasohtu, kus astus üles rida laulu-, viiuli- ja klaveriklassi õpilasi, kes oma esinemisega näitasid, et kool kõigile raskusele vaatamata siiski töötab innuga ning edukalt. Õppejõududeks käesoleval kooliaastal olid — juh. prl. H. Valdman, laulukl. õpet. pr. Milk-Barrot (Tartust), viiulikli. õpet. E. Turgan (Tartu kõrg. muusikakooli õpet.) ja klaverikli. õpet. prl. E. Kuusk.

20. mail korraldati linna kirikus vaimulik kontsert, milles kaastegevad olid läti kunstnikud — lüüriline tenor A. Friedniek-Kavara', orelkunstnik A. Predelis ja läti haridusseltsi koor A. Auzin'i juhatusel.

Aiakontserdid „Sädeme“ aias algasid maikuu keskpaiga. Mängib neli korda nädalas kohalikest muusikuist moodustatud väiksema koosseisuga sümfooniaorkester kaitsemaleva orkestrijahi R. Kivimäe juhatusel. Orkester on palgatud „Sädeme“ juhatuselt mängima kogu suveks — lühikesel vaheajaga juulikuus. Fr. K.

MITMESUGUST

Uute laulude võistluse tulemused.

1938. a. peetava XI üldlaulupeo ja igaaastaste maakondlike laulupidude ja laulupäevade kava värskendamiseks ja eesti koorilaulu literatuuri rikastamiseks korraldab Eesti Lauljate Liit perioodiliselt igal aastal uute koorilaulude võistluse sega- ja meeskooridele. Esimene võistlus sellest sarjast toimus käesoleva aasta esimesel poolel, mille tulemused nüüd jury otsusega on saanud teatavaks.

Võistluse olulisema tingimusena premeeritavad laulud pidid üldiselt üldlaulupeole ja laulupäevadele olemas sobivad ja tehniliselt raskuse poolest ühendatud kooridele jõukohased. Selle tõttu ka mitmed muusikaliselt väga hääd, kuid väga komplitseeritud helindid, millede ettekandmine masskoorilt sageli nõuab üle-

pääsmatuid raskusi, jäid auhinnast ilma.

Võistlusele saadeti kokku 26 laulu 24 autori poolt. Laulude hindamist toimetas hindamiskomisjon koosseisus: prof. J. Aavik, prof. A. Kapp, G. Ernesaks ja lauljate esindajatena J. Reinthal ning E. Ruber.

Hindamiskomisjon koosolekul 8. juunil s. a. otsustas tunnistada võistlusele saadetud lauludest auhinna väärilisteks järgmised 6 laulu:

Meeskoorid:
„Meeste laul“, märgusõnaga „Laulu Mees“.

„Legend“, märgusõnaga „Quasi una fantasia“.

„Muinasjutt“, märgusõnaga „Basso profondo“.

Segakoorid:
„Me oleme põhjamaa lapsed“, märgus.

„Põhjamaa laps“.
„Hoosianna, tõstke häält“, märgus.
„Hoosianna“.
„Sul, sul Jehoova tahan laulda“, märgus.
„Sanctus“.

Päälle nende hindamiskomisjon otsustas tunnistada nimetamisvääreteteks:

A. Kontsertlauludena:
Meeskoorid:
„Luule, see ei tule tuulest“, märgus.
„Unistaja“.

Segakoorid:
„Vistel vastel poisikene“, märgus.
„Tempo di ballo“.
„Eesti muld ja eesti süda“, märgus.
„Isamaalane“.
„Võta mets oma meheksi“, märgus.
„Metsamiistik“.

B. Vähematele kooridele (rahvakoorid):

Meeskoorid:
„Laevuke“, märgusõnaga „Kauged rannad“.

Naiskoorid:
„Suvi“, märgusõnaga „Jaanipäev“.

Segakoorid:
„Lätsi külla“, märgusõnaga „Amorosisimo“.

„Mind Jumal Isa õnnista“, märgusõnaga „Tuba mirum“.

Traditsioonikohaselt lauludega ühes sisseantud kinnised ümbrikud avatakse Lauljate Liidu juhatause poolt, mispärast varjumede taga peituvad autorid selguvad alles hiljem.

Auhinnatud laulude kirjastamiseks on Lauljate Liidul 2 aasta jooksul eesõigus. Loodame auhinnatud kui ka osa nimetamisväärsiks tunnustatud laule juba eeloleval sügisel näha trükituna.

Uusi puhkpillikoori helitöid.

Lauljate Liidu Puhkpillimuusika Sektsioon jätkab hoogsa järjekindlusega meie algupärase puhkpillikoori repertuaari rikastamist. Praegu on trükitis J. Tamverk'i avamäng „Taavet ja Koljat“ samanimelisele kantaadile. See teos juba enne trükiti andmist leidis sedavõrd suurt poolehoidu, et kanti ette mitmel pool käsikirjast ning ikka pöördutakse korduvalt liidu büroosse järelepärimistega, kust saaks käsikirja ärakirjutamiseks.

Järgmise teosena läheb trükk A. Käpi „Süit eesti rahvaviisidest“, omapärane, värvikas teos, mis puhkpillikoorige saetuna on küllalt hästi õnnestunud.

Praegu veel puhkpillikoorige säädmisel on M. Lüdigi „Jaaniöö“, teos täis effekte ja kauneid meloodiaid.

Puhkpillide õppenootidest ilmub sügiselt klarneti kool Tallinna konservatoori

riumi vanema õpetaja B. Luku koostatuna ja korneti kool vanema õpetaja J. Vaksa koostatuna.

Seega eelolevaks sügiseseks hooajaks on ilmumas mitmeid häid teoseid puhkpillikoorige.

„Puhkpillikoorige koosharjutused I“,

koostatud J. Vaksa poolt, ilmud neil päevil trükist. Teos sisaldab 12 harjutust, neist esimesed samad, mis ilmusid varemalt Kirikumuusika Sekretäriaadi väljaandel, kuid ümbertöötatud kujul. J. Vaksa puhkpillikoorige koosharjutused on muutunud paljudele orkestritele n. ö. „igapäevaseks leivaks“, milledega ei alata ühtki harjutust ning millede mängimises peitub koorige edu saladus.

Harjutustabelid ilmusid Lauljate Liidu Puhkpillimuusika Sektsiooni väljaandel.

Muusikakirjandust.

Anton Kasemets — Kontra punkti, fuuga, kaanonid ja muusikaliste vormide õpetus.

Hiljuti ilmus kirjastusühing „Kooperatiivi“ kirjastusel üldnimetatud muusikateooria õpperaamat. Raamatu koostaja on selles toonud võrdemisi selgelt ja üle vaatlikult seletused ja reeglid niihästi polifoonilise stiili muusikaliikidest, kui ka harmofoonilise stiili mitmesuguste muusikavormide õpetuse. See võib olla sobivaks käsiraamatuks neile, kes muusikat erialana õpivad, ühtlasi aga ka kõigile teistele, kes muusika sügavamaks arusaamiseks ja nautimiseks vajavad selle ülesehituse ja ainitüsi tundmaõppimist. Hind kr. 1,50. J. A.

Tartumaa ja Pärnumaa laulupidude noot,

milline ilmub Lauljate Liidu väljaandel, anti trükki „Ühiselu“ trükikotta. Nooti toimetab helilooja E. Aav. Noot sisaldab rohkesti uusi laule, kuid selle kõrval ka vanemaid, millised on ilmunud kogudes ja millede trükk ammu otsas, mistõttu sellele noodile võib oodata suurt menu nendegi kooride juures, kes ei võta osa Tartu-ega Pärnumaa laulupidudest. Päälle selle tuleb noot hinnalt tunduvalt odavahhinaline. Kõigi noodis leiduvate laulude ettekanne Lauljate Liidu liikmeile kooridele on vaba.

Türnpü nimeline 1933. a. auhind.

Lauljate Liidu juures asuv Türnpü nimeline koorilaulu auhind 1933. a. koorilaululoomingust parimale laulule on määratud Mart Saar'ele tema laulu eest „Läk-

sin kõrtsi aega viitma“.

Läbivaatamisele tuli üldse 41 koorilaulu. Züriisse kuulusid: prof. A. Kapp, C. Kreek, A. Vedro, K. Leinus ja E. Ruber lauljate esindajana. Zürii eraldas läbivaatamisel olnud lauludest 10 järgmist paremat:

1. J. Aavik — „Kalevi tunnistus“, 2. M. Lüdig — „Nõmm“, 3. M. Saar — „Lindude laul“, 4. „Latsé hällütamise laul“, 5. „Sie om leelo liinast tuodu“, 6. „Kõver kuuseke“, 7. „Läksin kõrtsi aega viitma“, 8. R. Päts — „Nõitunud mets“, 9. „Pääliku hüüd“, 10. E. Tubin — „Karjase laul“.

Auhinnaks parima laulu eest oli Kr. 80.—.

Mainitud laul on ilmunud trükist üksikul lehel ja on saadaval Lauljate Liidus.

Eesti muusika aastaraamatu

koostamiseks ja väljaandmiseks palub Eesti Akadeemilise Helikunsti Seltsi vastav toimikond (koosseis: J. Jürgenson, V. Leemets, H. Sakaria, J. Vaks ja A. Vedro) temale saata iga suguseid andmeid eesti muusikaasutuste, kontsertasutuste, alatiste sümf.-orkestrite, kammeransamblike, operitruupide kohta, teateid seltsidest, kirjastustest, nooditrukikodadest ja -paljudajatest, kopistidest, klaveritehnikust, muusikaäridest ja eriti muusikaõpetajatest, muusikakoolest, helikunsti-keest jsm.

Mainitud andmeid vajatakse kontrolliks, kuna suurem osa raamatust on juba koostatud.

Toimikond pöördub käesolevaga kõikide asjahuviliste poole palvega, saata talle (aadressil: E. Akadeemiline Helikunsti Selts, Tallinn—Konservatorium) vastavaid teateid, märkides muusikaasutiste ja ettevõtete kohta: nimetus, aadress, tegevusala, asutamisaasta, isiklik koosseis (või ettevõtte juhataja — omanik) jsm. Kutselised muusikategelased teatagu lihtpostkaardil oma: nimi, aadress, eriala, kutsehariduskonservatoorium, muusikakool ehk m.-kursused, eraõpetaja juures omandatud).

Toimikond loodab, et käesolev üleskutse leiab elavat vastuvõttu ja tänab juba praegu ette kõiki lahete vastuste eest.

Ajakirjandust palutakse avaldada käesolev üleskutse võimalikult lühendamata.

Ooperilibretto võistlus tulemas.

Autorikaitse Ühing on algatanud mõtte, korraldada ooperilibretto võistlust. Kuna meie heliloojaist mitmed meeeldi oleksid valmis kirjutama ooperit, selleks aga ei ole leidunud sobivat librettot, siis selle

kriisi vältimiseks ongi nende algatusel asutud libretto-võistluse korraldamisele. Võistluste korraldamiseks vajaline summa loodetakse saada mitmete kultuurasutuste toetustest. Põhimõttelised nõusolekud võistluse aineliseks toetamiseks on avaldanud ka Lauljate Liit.

Viljandi „Koidu“ seltsi 65 a. juubel.

Käesoleval kevadel täitub 65 aastat Viljandi „Koidu“ seltsi rajamisest. Selle Sakalamaa muusikalise eestvedaja ja juhtija rajajaks on ärkamisaja tähtsamaid tegelasi Jaan Adamson. Kuigi seltsi asutamiskoosolek peeti 1869. a., algas seltsi tegevust alles 1871. a., mil kinnitati seltsi põhikirj. 1812. a. peeti esimene pääkoosolek. Seltsi juhatusse valiti: J. Rentz, M. Kirsell, P. Perlus — õpetajad, Jürgenson — advokaat ja luuletaja Fr. Kuhbars. Koorijuhiks valiti J. Rentz. Säält pääle on olnud „Koidu“ seltsis tegevad pea kõik Sakalamaa tähtsamad kultuurtegelased: C. R. Jakobson, J. Kunder, J. Järv, A. Peet jne.

Koorijuhina pääle ülaltähendatud J. Rentz'i on veel lühemat või pikemat aega tegutsenud: M. Kirsell, K. Laksberg, J. Järv, J. Peet, Pekker, M. Raudsepp, Tubin, Roosenvald, Kampman, Siimer ja K. Grünvald. Viimastel aastatel „Koidu“ koorijuhina on püsinud Joosep Saar.

Seltsi juubelipidustused toimusid 26. ja 27. mail. 26. mai õhtul toimus juubelikonstert, kus pääle seltsi segakoori esinesid Viljandi Helikunsti Seltsi meeskoor ja solistid T. Kroon ja H. Uuli ja keelpillide kvartett. 27. mail toimus juubeliaktus, mille avas seltsi esimees dr. J. Vares ja millele järgnes ettekanded seltsi segakoorilt, aktusekõne seltsi auliikmelt Jaan Tõnisson'ilt, tervitused jne.

Pääle aktust toimus omavaheline koosviibimine.

Laulupäevad on hoos.

Räpina laulupäev peeti 22. mail, suviste teisel pühal. Osa võttis 9 segakoori ja 3 orkestrit üle 200 tegelasega. Üldkoore juhatusel Enn Vörk ja Elmar Noorhanl.

Lohusuu laulupäev, mis toimus samuti suviste teisel pühal, õnnestus hästi, vaatamata ebasoodsale ilmale. Üldkoore juhataja R. Ritsing, pasunakoore Luning.

Pilistvere vaimulikk laulupäeva — peetud suviste teisel pühal — oli tulnud jälgima umbes 300 inimest. Laulupäev algas kirikukontserdiga, kus esinesid Põltsamaa Meestelaulu Seltsi meeskoor A. I. Leeri juhatusel, Pilistvere segakoor Rehfeldt'i juhatusel ning solistid H. Betlem

(sopran) ja M. Tari (orel). Üldkooride kontsert seltsimaja aias algas kell 4. Õhtul toimus seltsimajas pidu, kus kanti ette müsteerium „Kristofferus“.

Tartu koolinoorte laulupäev peeti kesknädalal, 30. mail Tallinna tänava spordiväljal. Osa võttis umbes 7000 õpilast. Juhatasid V. Kliimand, L. Wirkhaus, J. Pakk, P. Konsap, A. Nieländer ja A. Wirkhaus.

Põltsamaa laulupäeva peeti 10-dal juunil Põhja-Viljandimaa laulupäeva nime all. Korraldajaks oli Lauljate Liidu Viljandimaa osakond. Muuseas nimetatud laulupäeva killastas ka vägede ülemjuhataja kindral J. Laidoner. Laulupäev anti edasi raadioga.

Põltsamaal, Lauljate Liidu Viljandimaa Osakonna korraldusel.

- 6) 17. juunil Kanepi laulupäev, Kanepi Laulu Seltsi korraldusel.
- 7) 24. juunil Nõmme laulupäev, Nõmme Hariduse- ja Rahvamaja Seltsi korraldusel.
- 8) 1. juulil Kodavere laulupäev, Pala Laulu-Mängu Seltsi korraldusel.
- 9) 1. juulil Narva laulupäev, Narva Peetri koguduse korraldusel.
- 10) 8. juulil Läänemaa II laulupäev Haapsalu, Haapsalu Meestelaulu Ühingu ja Lauluseltsi „Heli“ korraldusel.
- 11) 8. juulil Kambja vaimulik laulupäev, Kambja koguduse korraldusel.
- 12) 15. juulil Pärnus II üldmaaline mees-

Osavõtjaid E. L. L. Puhkpillimuusika Sektsiooni kursustest.

Laulupäevi eeloleval suvel.

Allpool toome nende laulupäevade niimestiku, millised käesoleval suvel toimuvad Lauljate Liidu juhatuse loal ja millistest seega osavõtt on lubatud kõigile Liidu liikmeile-kooridele.

- 1) 21. mail Räpina laulupäev, Räpina Haridusseltsi korraldusel.
- 2) 21. mail Pilstvere laulupäev, Pilstvere koguduse korraldusel.
- 3) 3. juunil Tartu II vaimulik laulupäev, Tartu praostkonna korraldusel.
- 4) 10. juunil Rakvere vaimulik laulupäev, Viru praostkonna korraldusel.
- 5) 10. juunil Põhja-Viljandimaa laulupäev

laulupäev, Lauljate Liidu Meeskooride Sektsiooni korraldusel.

- 13) ? Lihula laulupäev, Lihula Rahvahariduse Seltsi korraldusel.

Puhkepillikoori juhtide kursused.

Esmaspäeval, 4. juunil algasid Tallinna konservatooriumi ruumes E. Lauljate Liidu Puhkpillimuusika Sektsiooni poolt korraldatud kahe-nädalased puhkepillikoori juhtide kursused.

Kursustest osavõtjaid oli registreeritud 65 ümber, nende hulgas rohkesti noori

orkestrante, kelledest orkestrid loodavad omale kasvavat edaspidiseks juhte. Kursuste kavas on eeskätt orkestrijuhatamise praktilised alad. Igal päeval kahe tunni vältel harjutatakse orkestri juhatamist katseorkestriga. Et orkestrijuht peab ise olema sageli ka esimene mängija, siis on võimaldatud koorijuhtidele kursuste vältel õppida mõnd puhkpillikoori pilli oma valikul. Teoreetilistest ainetest käsitatakse neid, mis võimaldavad koorijuhil säädida lihtsamaid viise orkestrile.

Kursused on tasulised, igal osavõtjal tuleb maksta kr. 3.—. Osale kursantidele on võimaldatud odavahinnaline ühiskorter.

Kursuste juhatajaks on Lauljate Liidu Puhkpillimuusika Sektsiooni esimees J. Vaks, pääle tema lektoritena ja õpetajatena toimivad: V. Jakobson, F. Tammar, G. Ernesaks, A. Treufeldt ja spetsialistid pillide õpetajaina.

Muusika-pedagoogilised kursused jäid ära.

Nagu teada, kavatses E. Õpetajate Liidu laulu õppekorralduse toimkond pidada ära Tallinnas juunis kolmenädalased muusikapedagoogilised kursused. Nagu nüüd on selgunud, jäävad kursused korraldamata osavõtjate vähesuse tõttu. Ei tahaks uskuda, et selle põhjuseks võiks olla huvipuudus aine vastu, pigemini küll aga tuleb panna selle hää kavatsuse luhtumine aineliste raskuste arvele. Kuna kursustele ei saadud kusagilt poolt toetust, siis oldi sunnitud arvestama korraldamiskulude tasumist ainult osavõtu maksust, milleks määrati kr. 7.— isikult.

Tallinna Jaani Oratooriumikoor

korraldab 9. ja 10. juunil kontsertreisi Põltsamaale ja Türiale. 9. juunil antakse vaimulik kontsert eesti helitõist. Kavast segakoori laule Tobias'elt, Südamelt, Mälgult ja Hiobilt. Viimaselt tuleb ettekandele kantaat „Jesaja kuulutamine“ ja „Orelisonaat“, mille esitab H. Oberg.

10. juunil võetakse osa Türi vaimulikust laulupäevast ja õhtul antakse kontsert kohalikus kirikus sama kavaga, mis tuleb ettekandele Põltsamaal. Kontserte juhatas A. Topman.

Konservatooriumi lõpetajad 1934.

Käesoleval kevadel lõpetasid Tallinna konservatooriumi järgmised kasvandikud:

Prof. A. Kapi kompositsiooni kl. — J. Hiob, B. Frese, S. Prohorov, G. Ernesaks, O. Mälk; prof. T. Lemba' klaverikl. — A. Ernmann; prof. T. Lemba' klaverikl. — N. Tuviik, G. Bever, L. Pett; v. õpet.

S. Antropov'i klaverikl. — E. Kapp-Feischner, I. Idell; v. õpet. Viitol-Mohrfeldt'i klaverikl. — A. Balbot-Lass; prof. A. Topman'i orelikl. — J. Hiob, M. Tari; v. õpet. A. Tamme laulukl. — J. Simon; õpet. A. Arder'i laulukl. — H. Betlem; A. Miller, A. Juht, M. Rotberg, E. Unt; õpet. L. Hellat-Lemba' laulukl. — L. Enman; v. õpet. A. Pappmehli viiulikl. — R. Essenson; prof. R. Bööcke' cellokl. — E. Kuntler, A. Karjus; v. õpet. A. Vedro' kontrabassikl. — O. Liblik; v. õpet. B. Luku saksafonikl. — R. Andresson; v. õpet. J. Vaksa trompotikl. — N. Kubli.

Kevadisel kontsert-aktusel suurem osa nendest konservatooriumi lõpetajatest esinesid publiku ees — ühed interpretaatoritena, teised loojatena. Kokku tänavu kevadel tuli lõpetajaid 26 isikut.

Tallinna Eesti Kammermuusika Selts

lõpetas oma talvise tegevushooaja kesknädalal, 30. mail s. a. ühise koosviibimisega oma liikmetele ja nende külalistele. Külalistena esinesid: R. Müll (I viiul), H. Laan (II viiul), A. Udrik (vioola) ja A. Vachsmann (cello); ettekandele tuli tallinlase Chr. Strobel'i keelpillide kvartett, kuna seltsi liikmetest koosnev kvartett — V. Pikk (I viiul), V. Ahlmann (II viiul), A. Udrik (vioola) ja A. Simisoff (cello), kandis ette Beethoven'i kvarteti op. 18 nr. 5.

Lauljate Liidu delegatsioon haridus-sotsiaalministri juures.

Maikuu lõpul käis haridus-sotsiaalministri jutul Lauljate Liidu kolmeliikmeline delegatsioon andmas märgukirja keskkooli muusikaõpetuse korraldamise asjus.

Kui mõne aasta eest koostati uued keskkoolide õppekavad, millede erilise kärpimise osaliseks sai lauluõpetus, siis saatis Lauljate Liit haridus-sotsiaalministeeriumile märgukirja, rõhutades, et nii väikese muusikatundide arvu juures varem-hiljem hakkab kannatama meie muusikalise arengu tase.

Tookordsed oletused on nüüd täiel määral tõestunud: keskkoolide õpilased, kes õppinud uute kavade ajal, on kaotanud huvi ja armastuse elavmuusika vastu, koolide aktustel õpilaskooride esinemine on tasemelt tunduvalt langenud jne.

Lauljate Liit palus kaaluda kõiki võimalusi, et muusikaõppuse tundide arv keskkoolis säetaks jälle normaalseisse piiridesse.

Minister on jaganud Lauljate Liidu vaahteid ja lubanud teha, mis tema võimuses uute õppekavade koostamisel.

Pärnu raadiopäev.

Järjekordselt provintsilinnade saate-tsüklis esines raadios pühapäeval 6. mail Pärnu.

Raadiopäeva algatas jumalateenistus Eliisabeti kirikust. Sellele järgnes lõuname kontsert „Endla“ saalist. Solistidena esinesid Pärnu parimad jõud: Maasik, Malmsten, Andreesen, David, Palm, kellede nimesid oleme tihti lugenud Pärnu kontserditeadetes, — pääle selle Tuletõrje Seltsi mandoliinide orkester, Helikunsti Seltsi meeskoor, noorkotkaste ja kodutütarde okariinide ork. ja kaitseliidu puhkpillide orkester. Pärnust kui supellinnast ja tema ajaloost kõnelesid linnapää O. Kask ja ajakirjanik K. Meiner. Öhtul kanti üle „Endla“ teatrist Abrahami ope-rett „Viktooria ja tema husaar.“

Grammofoni kontsert Kohtla-Järvel.

21. apr. korraldas Kohtla-Järve kaevanduse Haridusselts oma ruumes soome muusikaöhtu grammofoni ettekandel valjuhääldaja kaudu. Kavas oli J. Sibelius'e „Toonela luik“, „Muinasjutt“, „Kurbvalss“, „Finlandia“ ja A. Järnefelt'i „Hällilaul“ ning „Prelüüd“, millised kõik on mängitud sisse suure sümfoniaorkestri poolt Ameerikas ja Inglises. Referaadi soome muusikast pidas hra E. Mesiäinen Tallin-nast, andes samas ka seletusi iga ettekan-tud helindi stiili ja täheduse kohta. — Kohtla-Järve kaevanduse Haridusseltsi esimeheks on praegu bensiini vabriku di-rektor Karl Luuts, kassapid. Karl Arro, kirjat. V. Ilves ja juh. liikm. J. Kranich ja H. Soplepman. — S —

Tartu Kunstiklubi tegevusest.

Tartu Kunsti- ja Kirjanduse Klubi hoogsas tegevuses on eriti rõhutatud muusika-line osa. Klubiöhtuil esinevad tavalisest parimad solistid, andes seega kunstilist väärikust vastavaile üritusile. Viimane et-tekan-de-öhtu, mis toimus neljap. 10. mail üliõpalasmajas, oli täielikult pühendatud muusikateoreetiku Iuhan Zeig'eri kõne-le „Muistsed eesti rahvaviisiid“.

Juht ja Padva.

Viimased teated Atlandi taha asunud meie helikunstnikest Juhist ja Padva'st on vägaagi häädkuulutatavad. Nagu Juht kodumaale kirjutab, on ta leidnud suure-pärase vastuvõtu seni maailmas suuri-maks kontrabassikunstnikuks peetud Kus-sevitski' poolt, kes teatavasti nüüd on loobunud oma raskest pillist ning andunud dirigendikutsele, olles kuulsa Bostoni süm-fooniaorkestri esimeseks dirigendiks.

Oma eelmises numbris teatasime lühi-dalt Juhi külaskäigust Kussevitski' juure ja õnnestunud esinemisest sääl. Varsti sellele on järgnenud Kussevitski'lt kutse esinemiseks sümfooniakontserdil. Esine-miseks tema koguni on andnud Juhile oma maailma-harulduse Amati kontrabassi, mida muidu pääle tema enda ja ta alatise teenri keegi pole tohtinud puudutada ja mida ta juba kolme aasta jooksul ei ole võtnud kastist välja.

Juht, saades kontserdi ettevalmistami-seks aega kolm päeva, on kasutanud Kus-sevitski' külalisena põhjalikult selle aja tema pilliga tutvumiseks.

Juhi harjutamist kuulates on Kus-sevitski vaimustunud sedavõrd, et on töota-nud isegi jälle hakata harjutama ja esi-nema.

Kontserdil, millel publikut võinud olla 4000 ümber, Juht on kandnud ette Kus-sevitski' kontrabassikontserdi. Enne esine-mist Kussevitski' on pöördunud publiku poole lühikese kõnega, milles ta on teata-nud, et peab Juhti fenomenaalseks kont-rabassikunstnikuks ja enda tõeliseks jä-reltuljajaks, muuseas umustamata tähenda-da ka Juhi rahvust. Edasi Kussevitski on loovutanud taktikepi teisele dirigendile, paludes lubada publikut temal endal tulla nende hulka kuulama Juhi ettekannet.

Esinemine on võetud vastu lakkamatu aplausiga, mis arvatavasti ka on kindlusa-nud Juhi tuleviku Ameerikas. Sest, nagu teatab Juht oma viimases kirjas, on ta juba sõlminud alatise lepingu Bostoni sümfooniaorkestri esimese soolo-kontrabas-sistina. Olgu märgitud, et see orkester on 150-meheline ja temas esineb 8 kontrabas-si. Juht asub oma uuele teenistuskohale sügisel.

Sama edukat võiduteed sammub meie teine Ameerikasse siirdunud kunstnikest— V. Padva. Nagu ta kodumaale on teata-nud, sõidab ta Mehhikosse kahenädalasele kontsentreisule koos maailmakuulsuse viiulikunstniku Mischa Elman'iga, keda õ-gustatult arvatakse „maailma prima kümne hulka.“

X üldlaulpeo ankeetlehed,

milliseid täitsid laulupeost osavõtnud koo-rid ja koorijuhid, olid Riigi Statistika Keskbüroos läbitöötamisel, milleks kasutati töötuid haritlasi. Läbitöötatud kokkuvõ-ted on praegu Keskbüroo haridusstatistika osakonna juhataja härra H. Reimann'i käes analüüsimiseks. Härra Reimann kok-kuvõtete järgi koostab teose, millises lühi-dalt on esitatud iseloomulised jooned meie kooride elust X üldlaulpeo ajal ja

muljed juubelilaulupeost. See teos ilmub „Muusikalehes“ kas osaliselt või tervena, kuid on võimalik ka selle väljaandmine eri-brošüürina.

L. Neuman'i Haa Korralduskomitee.

Hiljuti asutati E. Lauljate Liidu Tartu-maa osakonna juure surnud muusiku — laulpedagoogi L. Neuman'i Haa Korralduskomitee, kes on oma õilsaks ülesandeks teinud korraldada kadunu matusepaika ja sinna püstitada vastav mälestussammas. Komiteesse kuuluvad: A. Läte, K. E. Sööt, H. Laksberg, M. Päss, R. Ritsing (esimees), J. Kitsberg, J. Arike (sekret.) ja A. Zolk.

Köster-organist K. Lampson surnud.

Pühapäeval, 6. mai hilisõhtul suikus igavesele unele Tartu Peetri koguduse I pihtkonna köster-organist Karl Lampson. Kadunu on sündinud 30. jaanuaril 1863. a. Kursis köster Peeter Lampson'i noorema pojana. Koolihariduse sai Valgas Zimse' seminaris, omandades köster-organisti ja kooliõpetaja kutse. Pärast kooli lõpetamist oli lühemat aega Kursi ja hiljem Puhja kihelkonnakooli õpetajaks. Alates 1885. a. oli kadunu Rõngu kihelkonnakooli juhatajaks ja hiljem sama kihelkonna köstriks. Tartu Peetri koguduse köstri kohale asus K. Lampson 1891. aastal. Kirikuteenistuse kõrval oli ta tegev ka koolipõllul, andes usuõpetuse tunde 10. algkoolis. Varem ail aegadel oli kadunu innukalt tegev ka seltskondlikus töös. Juhatajes Rõngus oma meeskoori, saavutas ta sellega hääd edu ja omandas võistluslaulmistel esimese auhinna.

Ka koorilaulude loomise alal katsus kadunu õnne. Tema loodud laule ilmus oma ajal (mõned varjunimedega) dr. K. A. Hermann'i „Laulu ja mängu lehes“. Ühtlasi avaldas kadunu kaastegevust kiriku lauluraamatu parandamisel.

Alles hiljuti K. Lampson'ilt ta lahkes kodus teateid ja andmeid pärides eesti vanema muusikaajaloo ja noodikirjanduse kohta, võis allkirjutaja kasutada kadunu vastutulelikkust ja sõbralikkust. Nüüd on aga elatanud töömehe süda lakanud töötamast; elurändur on läinud tagasipöörmatule teele, jättes enesest parima mälestuse sõpraderingile ja kõigile, kellega kadunul oli kokkupuuteid.

Sügav rahu ja õnnis puhkus auväärsele muusikategelasele ta pika ja ülesannetehke elutee järele!

R. Ritsing.

August Viera' hauakünka korraldamisele.

August Viera — see on tükk meie teatri ja muusika ajalugu, täis entusiasmi ja ettevõtlikkust. Ligemale veerandsaja aasta jooksul on Tartu teatri- ja muusikaelu juhtimine seisnud selle julge kunsti-entusiastia käes. August Viera oli autodidakt ja diletant; nüüdisaja teatri- ja muusikadirektori mõõdud temale kindlasti osutuksid liiga avaraiks, kuid omaaegsete olude taustal jääb tema kuju väärikalt hinnatavaks meie kunsti arenguloos.

Seni Aug. Viera' hauakünka eest oli vähe hoolitsetud. Nüüd Tartu Eesti Käsitöölise Abiandmise Selts, kellele Viera' on seisnud väga lähedal, on algatanud võimaluste hankimist tema viimse puhkepaiga kaunistamise tarvis. Selleks korraldati 12. mail peoõhtu, kus kanti ette „Mängumehe laulud“, laulumäng, milline Viera' ajal on saanud suure menu osaliseks. Kaasa mängis tegelasi omaaegsest Viera' koosseisust.

Eesti muusikat Soome raadios.

Pühapäeval, 3. juunil s. a. esinesid Helsingi raadios eesti kunstnikud Greta Milk (sopran) ja Leonid Milk (klaver) eesti helitöödega.

Riia Konservatooriumi naisõpilased külastasid Tallinnat.

Riia Konservatooriumi naisõpilased käisid maikuu lõpul Tallinnas, olles külas Tallinna Konservatooriumi Naismuusikute Seltsil. Külalised viibisid ka Tallinna konservatooriumi lõpetajate aktusel.

Soome laulupidu Tamperes.

Soome Kooriliidu poolt korraldatakse Tamperes 29., 30. juunil ja 1. juulil üldlaulupidu. Sinna oli palutud külla ka Eesti Lauljate Liidu esinduskoor, mis aga jääb saatmata, kuna sõita soovijaid registreeris vaid 30-ne ümber. Eestist sõidavad Liidu esindajaina Tampere pidustusile kaks juhatusliiget.

Dr. Armas Launis 50-aastane.

22. aprillil sai 50-aastaseks soome muusikateadlane ja helilooja dr. Armas Launis, kes praegu elab Nizzas. Armas Launis'el on suured teened laplaste rahvamuusika üleskirjutamisel ja uurimisel. Samuti on ta kogunud ja korraldanud rohkesti soome ja eesti rahvaviise, tema koostatud on „Eesti runoviisid“, milles on toodud ära 2500 eesti rahvaviisi. Oma doktori väitekirja kirjutas ta teemil: „Eesti-Soome runoviiside sünnist ja levikust“.

Suured muusikapidustused

korraldati 20.—29. maini Leningradis. Eeskavas oli nähtud ette klassikalist ja nüüdisaegset vene muusikat. Viimase nimekaima esindajana seisis kohal Dim. Šostakovič (sünd. 1906, lõpet. Leningradi konservatooriumi kompositsiooniklassi M. Steinberg'i juhatusel). Temalt kanti ette laineid löönud traagiline ooper „Lady Macbeth Mtsenskist“ (libretto Ljeskovi järgi) ja sümfoonilisi teoseid, — ka esines Š. solistina. Teisi teoseid olid Afasier'i ballett „Pariisi leek“ ja Knipper'i „Kaitse-sümfoonia“. Borodin'i 100-a. sünnipäevaga seoses etendati „Vürst Igorit“. Tegelasest mainitakse veel eriti: viiuldaja Jaša Heifetz, dirigendid Mitropulos ja Gauk.

B. Smetana' 50. surmapäeva

pühitseti m. s. 11. mail Praahas Tšehhi Rahvusteatri, konservatooriumi, B.-Smetana-Seltsi j. t. poolt pürgade asetamisega helilooja hauale ja kõnedega. Prof. Ostrcil märkis oma kõnes muuseas: „Smetana ei kokkunud avardamast rahvusmuusika ala ühe seni tundmatu teguri — oma enese isiksuse võrra. Seega näitas Smetana igaveseks ajaks, kuidas rahvusmuusika mõistest tuleb saada aru: see ei ole midagi kõikumatu, tardunut, vaid midagi elusat, alati uuenevat.“

Nüüdisaja tuntuimate heliloojate

oreliteoseid kanti hiljuti ette Londoni Albert Halli äsja valminud oreil (suurim orel Inglismaal, maksnud £ 56.000!). Eeskavas oli käsikirjas sonaat D. Milhaud'ilt, kaks lühemat käsik. asja Sibelius'elt ja muid töid Kaminski', Roussel'i, Jarnach'i, Honegger'i j. t. sulest, kolme (parimate hulka kuuluva) inglise virtuoosi — G. Thalben-Ball'i, Norman Greenwood'i ja Percy Whitlock'i ettekandel.

Hi. S.

Vanimad käsikirjad prantsuse muusika ajaloo

mis on hoiul Pariisi Rahvusbiblioteegis, on pärit 9. sajandist p. K. (Amedée Gastoué järgi „Monde Musical'is“). Neist vanemad ürikud (enne 9. s.) sisaldavad vaid kasinaid ja ebamääraseid andmeid muistsest muusikast.

Hi. S.

Uus muusikateaduslik ajakiri

„Mitteilungen der Schweizerischen Musikforschenden Gesellschaft“ on alustanud ilmumist Hug'i kirjastusel Zürichis.

Hi. S.

Muusika suvekursused Münchenis.

Riiklik Helikunsti Akadeemia Münchenis korraldab eeloleval suvel augustis muusikakursused edasijõudnuile. Kursustel käsitatakse järgmisi alasid:

1. Prof. A. Schmid-Lindner: „Romantika eod vanemas klaveriliteratuuris kuni vanaromantikani“, ühes praktiliste harjutustega.

2. Prof. Hans Pfitzner: „Sissejuhatus Pfitzner'i ooperisse „Süda“.

3. Dir. Hans Schlenck: „Sissejuhatus häälendamise ja ettekande oskusse.“

4. Prof. Josef Pembaur: „Klaveriliteratuuri meisterteoste kunstipärane ettekanne.“

5. Kammerlaulja Paul Bender: „Laulu üksikõppus ja kursus, eritähelepanu saksa lava- ja kontsertteostele.“

Kursuste kaasategemine on võimaldatud kas osavõtjana või kuulajana, viimaste õppemaks on umbes poole kallim. Muusikaliste ja pedagoogiliste seltside liikmeile võimaldatakse hinnaalandus kuni 20 prots.

Kursustest osavõtu kohta antakse vastavad tunnistused. Kursuste registreerimise tähtajaks on 15. juuni s. a., aadressil: Direktion der Staatlichen Akademie der Tonkunst, München, Odeonsplatz 3.

Saksamaal uus teatrisaadus

võeti valitsuse poolt vastu 15. mail. Selle järgi kaotatakse teatri, opereti, ooperi juures senine vabakutseline — osalt ka äri- line — iseloom ja rakendatakse niihästi avalikud kui ka erateatrid suure rahvusliku kasvatus ja juhtimise“ tähe all. Seega muutub teater võistlejate riigiasutiseks, „kust avaldatakse määratud mõju rahvuse hingele,“ sest saksa teatrid alluvad nüüdsest päle eranditult propagandaministariumile. Küll öeldakse sääduses, et kunstivabadusele peab hoitama alal puutumatus, kuid teisel volitatakse propagandaministariumi keelama või kirjutama ette teatud etendusi. Teatritegela- sed koonduvad automaatselt „Teatrigil- disse“ ehk „Teatrikotta“.

Hi. S.

Tööta muusikute abistamisfondi

häaks korraldati 11. mail Londoni Royal Albert Hallis — inglise kuningapaari juuresolekul — suur sümfooniakontsert sir Henry Wood'i juhatusel, Richard Tauber'i j. t. osavõtul. Lehed teatavad sel puhul, et üle poole Inglise kuningriigi muusikuist olevat praegu tööta.

Hi. S.

Rahvusvahelise Nüüdisaja Muusika Seltsi

12. muusikapidustused peeti tänavu 2.—7. aprillini Firenzes. Rõhvas enamuses pakuti seekord itaalia muusikat, millest „The Chesteriani” kirjasaatja märgib tähelepandavana vaid G. Fr. Malipiero’ uut sümfooniat ja kahe nooruri Gino Gorini’ ja Riccardo Nielsen’i teoseid („tuleb loota noorepõlve muusikute kaudu itaalia muusika uuestisündi“). Kiiduga mainitakse inglase Benjamin Britten’i oboekvartetti ning osutatakse rootslasele Lars Erik Larsson’ile ja prantslas-venelasele Igor Markevitch’ile kui lootustandvatele noortele. Üldse esindati heliloojaid Prantsusmaalt, Austriast, Daanist, Jugoslaaviast, Ungarist, Inglismaalt, Helveetsiast, Rootsist ja N.-Venemaalt. Sakslasi esindas „iseseisvalt“ Rudolf Holzmänn, kuna esialgu ettenähtud P. Hindemith (arvatavasti rahvuspoliitilisel oludel) jäi eemale. Rahvusvahelisest suurusist esinesid Ravel, Honegger, Bartok, Casella seekord mitte kõige imposantsemalt. I. Markevitch’i „Psalm” sopranile ja orkestrile olnud ainus töö, mis äratanud teatud aktiivset tähelepanu kuulajais — negatiivses mõttes, protesti näol. Arvustusi lõpuks toonitab Cambridge’i professori Dent’i suuri teeneid kontsertide edukas kordamine. Tema, kui seltsi asutaja ja esimehe õlgadel lasunud kogu raskus, tema tööd tulevat hinnata kõrgelt, sest praegu olevat Rahvusvahelisel Nüüdisaja Muusika Seltsil täita eriti suuri ning raskeid ülesandeid sidemete

loomisel rahvaste muusikakultuuride vahel. Täname ka fašistliku Itaalia valitsusvõime ülesnäidatud suure küllaliskuse eest: kunst ühendab rahvaid ka nüüdisel rahvusluse kulminatsioonajal.

Hi. S.

Cremona-viulite suurepärase tooni saladus avastatud?

Selle päälkirja all toob Praaha illustreeritud ajakiri „Pestry Tyden” („Kirju nädal“) oma 21. numbris seletuse advokaat M. Leiser’ilt (Praaha II, Väclavské nám. 70), kes asjaarastajana viuliehituse alal 30 aastase katsetamise järele on avastanud vanade itaalia viulite saladuse. Tema spetsiaal-lakiga kaetud pillid annavad samasuguse metallilise tooni, nagu vanad itaalia viulid. Seda tõendavad Praaha konservatooriumi rektor J. Suk, prof. R. Vesely, surn. prof. O. Ševčík, viulidaja Pekelsky, R. Zilka (Ondříček-kvarteti liige), R. Kubelik (virtuoos J. Kubelik’i poeg), jugoslaavia viulivirtuoosid Miranov ja Graf ning teised kuulsad asjatundjad, kuna nad vastavalt prepreeritud viuleid olid oma kontsertidel kasutanud. Lõpuks niisuguse spetsiaal-lakiga kaetud viiuli op. 32 palus endale kestvaks tarvitamiseks meister oma alal — Jan Kubelik.

J. Sch.

Õiendus.

Muusikalehes nr. 4, lk. 94 pildi juures peab olema: Tallinna II algkooli orkester.

NALI NALJAKS

Anekdoote Tüürnu’st.

Tallinna Meestelaulu Seltsi koori harjutus, mis algab täpselt kell 8 õhtul, nagu see koorijuhil poolt on määratud. Laul käib juba hoogsalt. Äkki peatab koorijuh lauljad, et korrata paari takti, mis veel täiesti ei õnnestunud.

Samal hetkel avatakse saali uks ja sisse astub teretades keegi hilineud laulja.

„Tere, tere,“ vastab Tüürnu. „Kas on teie kell nüüd ka juba jõudnud kaheksale?“

*

Teinekord ilmub keegi lauluharjutuse ajal saali, avab sääl seisva kapi ukse ja hakkab kapist midagi otsima. Tüürnu katkestab harjutuse ja ütleb lauljale:

„Olge nüüd õige vaiksed, et me sääl seda härrat ei eksitaks!“

*

Ilmus kord TMS’i koori harjutusõhtule mees, kellest teati, et ta minevik põlnud üsna puhas, ja palus ennast võtta vastu kooriliikmeks. Tüürnu ütleb, et tulgu enne tema juure koju, kus ta tahab katsuda tema häälevõimeid.

Mees ilmubki järgmisel päeval Tüürnu’ juure. Tüürnu lööb klaveril ühe heli teise järele ja mees laulgu järele. Mees teeb seda ja kõik läheb hästi. Nüüd mängib Tüürnu sügavast bassist alates helirea viimase tipuni läbi. Mees järele laulmisega enam hakkama ei saa, vaid ütleb:

„Seda ei saa keegi laulda!“

Mispäälle Tüürnu vastab:

„Meie kooris laulavad seda kõik!“

Ja mees oli kukkunud läbi.

*

Kui TMS 1916. aastal oma esimesel kontserdil „Estonia“ teatrisaalis esines, il-

mus „Tallinna Teatajas“ pärast kontserti ühe praeguse tähtsama teatritegelase sulest kontserdi kohta arvustus, milles eriti tõngati seda, et mehed olid esinenud frakkides.

Järgmisel lauluharjutusel, kui sellest tuli jutt, tähendas Türrpu:

„Küll ta siis räägib teist juttu, kui ise juba enam tsiviliseerub.“

Ja tõsi, härra K. on praegu ise suur fraki austaja. Tähendab: on juba tsiviliseerunud. —*dt.*

Mees muutis nime!

Kui J. Vaks oli sõjaväes kapelmeistriks, siis käis ta noorte sõdurite kasarmuusse saabudes need läbi ja valis endale mängijaid, s. t., märkis üles nende meeste nimed, kes puhusid pilli, et neid siis noorte õppuse lõppedes nõutada oma komandosse.

Ja leidus sääl siis noormees, kes mängis küllalt hästi klarnetit.

„Kuidas on teie nimi?“

„Noorpulk, härra kapelmeister!“

Ja Noorpulk pannakse kirja.

Kui möödus ränk noorte-aeg ja härra kapelmeister nõutas omale mängijaid ülesmürgitud nimekirja järgi, siis selgub, et Noorpulka teps ei ole olemaski!

Kahju küll, aga tuleb jääda ilma sellest klarnetistist.

Mõne aja pärast härra kapelmeister jälle läheb kasarmuusse noori vaatama ning silmab sääl vanade sõdurite hulgas otsitud ja kaduma jäänud klarnetisti.

„Miks teie orkestrisse ei tulnud?“

„Ei tea, härra kapelmeister! Ei nõutud välja!“

„Kuidas on teie nimi?“

„Reamees Pulk, härra kapelmeister!“

„Kuulge, kas teie ei ole ehk Noorpulk?“

„Ei, härra kapelmeister! Ammu juba reamees! Noor Pulk olin noorte-õppuse ajal!“

Hubermann'i kibe märkus Pärnus.

Nagu „Postimehele“ Pärnust teatatakse, on sääl umbes 25 aasta eest juhtunud

piinlik vahejuhtum Bronislav Hubermann'i kontserdil. Nimelt, Hubermann, esinedes Pärnu Kodanikkude Klubi saalis („Endlat“ ei olnud siis veel), äkki on katkestanud ettekande ja pöördunud publiku poole vaikse märkusega: „Kui räägitakse, ei saa mängida!“ Etteheide oli tehtud paarile sosistajale, kellele nähtavasti Hubermann'i kontserdi puhul avanes esimene ja viimane võimalus üksteisega vestelda, mida nad muidugi ei võinud jätta kasutamata. „Postimees“ lisab juure, et tolaegne kontsertpublik Pärnus koosnes peaaegu eranditult sakslastest ja venelastest.

Kurioosume.

Prantsuse ajakiri „Ménestrel“ pajatab filmist, mille päätegelaseks on Chopin. Viimane vaatus näitab teda surivoodil. Chopin palub, et talle mängitaks Mozartit, — mille järgi kuulduvad „opereti-isa“ Offenbach'i barkarolla helid „Hoffmanni muinasjuttudest“!!

*

Londoni Covent Gardeni ooperi dirigent sir Thomas Beecham jagab kurbade kogemuste põhjal ooperi korratuid külustajaid kolme liiki: need, kes oma istekohta otsivad avamängu ajal, need, kes vestavad juttu avamängu ajal ja need, kes keset avamängu peavad tarvilikuks aplodeerida. Kui korda majja ei säeta, lubab energiline vanahärra ise publikult küsida: „ons nad metslased või maailma suurima linna muusikapubliku koorekiht?!“ — „Times“ serveerib šokeerivat hoiatust oma lugejale aukartliku žestiga, täitsa tõsiselt. — Kuluks ka meie keskmisele publikule vahest üks õpetus mõnelt autoriteedilt, kuid käituda muusikalistel ettekannetel.

*

Ühe inglise kammermuusika kontserdi eeskavast:

„Kvartett op. 59... Rasoumovsky“.
„Musikal Times“ tähendab, ta ootavat nüüd ka üht klaverisonaati in C. Waldsteinilt. — Kas meil, Eestis, eeskavad ka alati on korras?! Kontserdikavade küsimus annaks ainet tervele eriepistlile.

Hi. S.

Materjalide kasutamine allikat nimetamata on keelatud.

PÄÄTOIMETAJA
JUHAN AAVIK

Tegev ja vastutav toimetaja
EDUARD VISNAPUU

Toimetuse kolleegium: R. RITSING
A. ÜKSIP, E. REINING, A. LOORITS

Väljaandja *Eesti Lauljate Liit*, Tallinna, Lai 7, telefon 431-82

A-S. „Ühiselu“ trükk, Tallinn, Pikk 42. 1934

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR

Uudiseid puhkpillikoorigele

J. Navik:

„Oh seda elu ja õnne“,
hind L. L. liikmeile Kr. 2.50,
teistele Kr. 3.50

M. Lüdig:

„Avamäng-Fantaasia“,
hind L. L. liikmeile Kr. 2.70,
teistele Kr. 3.70

Ed. Liinev:

„Talupoja tants“,
hind L. L. liikmeile Kr. 1.70,
teistele Kr. 2.70

Eesti Lauljate Liidu
Kirjastus Tallinn, Lai t. 7

K. TÜRNPÜ soololaulud

„IGATSUS“,

hind 50 senti

„TASA, TASA“,

hind 50 senti

„ÜKSAINUS
KORD“,

hind 50 senti

SAADAVAL
Lauljate Liidu büroos,
TALLINN, LAI 7

P. PRESSNIKOFF

Kontsert, saade, tun-
nid, klaver ja orel.
Tallinnas ja väljaspool.
Tallinn, Niine 9-a krt. 7.
Kõnet. 10–11 ja 6–7.

AUGUST PERMANN

O-ü „Esto-Muusika“ ja Tallinna
Konservatooriumi klaverimeister
ja -häälestaja.

Tallinn, Vambola tän. 8–15, telef. 453-26.

NIINA MURRIK-POLONSKY

klaveristuudio

Tallinn, Tõnismägi 7. Tel. 449-58.
Kõnetunnid 9–10 ja 4–6.

J. TAMVERK'i soololaulud

„MA IGATSEN
MAALE“,

hind 65 senti

„ÕHTU RAHU“,

hind 50 senti

SAADAVAL
Lauljate Liidu büroos,
TALLINN, LAI 7

Kirjastusühing „KOOPERATIIVI“ kirjastusel ilmus trükist:
ANTON KASEMETS

Kontrapunkti, fuuga, kaanoni ja muusikaliste vormide õpperaamat

Hind köidetult Kr. 1.60

Selle raamatu kohta kirjutab Tallinna Konservatooriumi professor Artur Lemba „Vaba Maas“: Käesolevas raamatus, mille koostamises autor on väljunud Tallinna konservatooriumi obligatoor-entsüklopeedia klassi nõuetest, on väga selgelt ja hästi seletatud kõik kontrapunkti, fuuga, kaanoni ja muusikaliste vormide õpetuse reeglid, kusjuures näidetena kuulsate välismaa komponistide tööde kõrval on toodud ka eesti heliloojate teosed mitmesugustelt aladelt. Koolidele, kus muusikat ja laulu õpetatakse, koorijuhtidele ja iseõppijatele on see käsiraamat, mis järgneb algteooria ja harmoonia õpetusele, väga tarviline, moodustades täieliku kompositsiooni teooria kursuse. Omalt poolt võin seda raamatut kõigile soojalt soovitada.

PEALADU: Kk/ü. „TÖÖKOOL“ TALLINN,
V. ROOSIKRANTSI 3. TELEFON 462-56

UUDIS!

MART SAAR'e

UUDIS!

segakoorid annete kaupa

I	anne: „Lindude laul“	16	senti
II	„ „ „Latse hällütamise laul“	16	„
III	„ „ „Ärge naerge neidusida“	16	„
IV	„ „ „Miks sa nutad, tammekene“	32	„
V	„ „ „Sie om leelo liinast tuodu“	32	„
VI/VII	„ „ „Kõver kuuseke“	48	„
	„ „ „Läksin kõrtsi aega viitma“		
	„ „ „Ketramas“	12	„
	„ „ „Sind surmani“	18	„
	Meeskoorile „Hällilaul“	10	„

Saadaval Lauljate Liidust,

———— TALLINN, LAI 7. ————